

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Marie Timoščuková

**Trestný čin nebezpečného pronásledování
podle § 354 trestního zákoníku**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: prof. JUDr. Jiří Jelínek, CSc.

Katedra trestního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 3.1.2017

Prohlašuji, že předloženou diplomovou práci jsem vypracovala samostatně a že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Marie Timoščuková

V Praze dne 3.1.2017

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji panu prof. JUDr. Jiřímu Jelínkovi, CSc., vedoucímu této diplomové práce za čas, který věnoval mé diplomové práci.

Dále děkuji doc. PhDr. Ludmile Čírtkové, CSc. za ochotu konzultovat se mnou dílčí otázky z policejní praxe.

SEZNAM ZKRATEK

PolZ	Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů
TZ	Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
TŘ	Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů
ZOTČ	Zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

OBSAH

ÚVOD	7
1. K POJMU STALKING A NEBEZPEČNÉ PRONÁSLEDOVÁNÍ.....	9
2. STALKING Z PSYCHOLOGICKÉHO POHLEDU	10
2.1. Historický vznik fenoménu zvaného stalking	10
2.2. Chování stalkerů.....	11
2.3. Pachatelé stalkingu.....	12
2.4. Proč se pachatel uchýlí ke stalkingu?	18
2.5. Oběti trestného činu	19
2.5.1. Zákon o obětech trestných činů.....	24
2.5.2. Poškozený a jeho práva.....	26
3. STALKING V ČESKÉM PRÁVNÍM ŘÁDU	29
3.1. Postih stalkingu před 1. 1. 2010	29
3.2. Subsidiarita trestní represe.....	31
3.3. Skutková podstata trestného činu nebezpečného pronásledování	33
3.3.1. Pachatel trestného činu.....	35
3.3.2. Subjektivní stránka	36
3.3.3. Objekt	37
3.3.4. Objektivní stránka	38
<i>dlouhodobost nebezpečného pronásledování .....</i>	<i>38</i>
<i>způsobilost vzbudit důvodnou obavu.....</i>	<i>41</i>
<i>výhrůžka ublížením na zdraví nebo jinou újmu .....</i>	<i>42</i>
<i>vyhledávání osobní blízkosti nebo sledování oběti .....</i>	<i>44</i>
<i>vytrvalý kontakt prostřednictvím prostředků elektronických komunikací, písemně nebo jinak .....</i>	<i>44</i>
<i>omezování v obvyklém způsobu života .....</i>	<i>45</i>
<i>zneužívání jeho osobních údajů za účelem získání osobního nebo jiného kontaktu .....</i>	<i>45</i>
3.3.5. Kvalifikovaná skutková podstata	46
3.4. Souběh s dalšími trestnými činy	48
3.5. Trestně procesní rovina	50
3.5.1. Zahájení trestního stíhání se souhlasem poškozeného	50
3.5.2. Předběžné opatření	52
3.5.3. Vazba	53
3.5.4. Odklony v trestním řízení.....	54
3.5.5. Řízení před samosoudcem, trestní příkaz.....	55

3.5.6. Odposlech a záznam telekomunikačního provozu	55
3.6. Ukládání trestu.....	56
4. NASTÍNĚNÍ PROBLEMATICKÝCH ASPEKTŮ VZTAHUJÍCÍCH SE K TRESTNÉMU ČINU NEBEZEPEČNÉHO PRONÁSLEDOVÁNÍ A ÚVAHY DE LEGE FERENDA	58
ZÁVĚR.....	64
POUŽITÁ LITERATURA.....	66
NÁZEV DIPLOMOVÉ PRÁCE V ANGLICKÉM JAZYCE.....	71
ABSTRAKT.....	72
ABSTRACT.....	73
SEZNAM KLÍČOVÝCH SLOV.....	74
PŘÍLOHY	75

ÚVOD

Tématem této diplomové práce je trestný čin nebezpečného pronásledování dle § 354 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku ve znění pozdějších předpisů (dále jen „TZ“), avšak pouhou analýzu skutkové podstaty zavedenou do českého právního řádu v roce 2010 nepovažuji za postačující k získání celkového obrazu o jevu, které se snaží státý tzv. antistkingovou legislativou postihovat. Z tohoto důvodu se mi zdá vhodné nejprve přiblížit psychologický fenomén zvaný stalking na jehož některé případy skutková podstata nebezpečného pronásledování cílí (jak uvádím v první části této práce domnívám se, že je vhodné mezi pojmy „nebezpečné pronásledování“ a „stalking“ vidět jisté odlišnosti) a poukázat na nebezpečnost a mnohdy i značné podceňování tohoto jevu. Dále bych ráda vyvrátila některé názory, které se s pronásledováním pojí, jako je domněnka, že stalkerem je pouze cizí, pro pachatele vzdálená, neznámá osoba, či že jím jsou duševně narušení a nemocní jedinci. Mělo by být čtenářům zřejmé, že jde o velmi závažný jev, kterého se mohou dopustit i řekněme „normální“, běžní lidé, v podstatě dokonce jakákoliv osoba z okolí. Ke psaní této práce mě především přivedl konkrétní případ kamaráda, který se stal obětí stalkingu svojí ex-partnerkou, se kterou měli po určitou dobu dokonce i harmonický vztah a nikdy by ho předtím ani nenapadlo, že se něco takového může stát. Závažnost konkrétním případům dodává i skutečnost, že někdy mohou tragické případy stalkingu skončit dokonce smrtí oběti, bohužel někdy i v případech, kdy se sama oběť domáhá, avšak marně, efektivní pomoci.

Právě psychologické poznatky o pronásledovatelích a jejich obětech jsou stěžejní jak pro právní úpravu, tak i pro kriminalistiku či kriminologii a proto jim věnuji značnou část této práce. Zaměřím se především na pachatele pronásledování, zejména na popis klíčových typologií vytvořených odborníky a na charakteristické rysy chování pachatelů, přičemž nesmí chybět ani fakta, která jsou reprezentována veřejně dostupnými statistickými údaji, které nám osvětlují konkrétní situaci v České republice. Dále budu neméně důležitou část

věnovat obětem pronásledování. Ráda bych zdůraznila, jak zásadně pronásledování může ovlivnit jejich život.

V další části této práce se zaměřím již na právní úpravu v České republice. Nejvíce prostoru věnuji samotnému rozboru skutkové podstaty nebezpečného pronásledování, k tomu zmíním klíčová rozhodnutí Nejvyššího soudu, která pomáhají dotvářet výklad této skutkové podstaty.

V poslední stěžejní části se pokusím nastínit problematické aspekty, které s sebou skutková podstata nebezpečného pronásledování přináší, včetně návrhů na možné vylepšení nejednoznačných či problematických oblastí.

Základním cílem této práce je především poskytnout komplexní náhled na problematiku stalkingu, resp. nebezpečného pronásledování, pro to, aby si čtenář mimo jiné mohl následně sám vyhodnotit závěry k některým problematickým aspektům, které ve své práci uvádím a mohl si na ně vytvořit vlastní názor. Budu se snažit v práci především zaměřit na zjištění, v čem mohou tyto problematické aspekty, či případné nedostatky spočívat a zauvažovat nad možnostmi vylepšení nejednoznačné právní úpravy či navrhnout vylepšení její následné aplikace v praxi.

Tato diplomová práce reflektuje právní stav ke dni 30. 12. 2016.

1. K POJMU STALKING A NEBEZPEČNÉ PRONÁSLEDOVÁNÍ

Ačkoliv jsou pojmy stalking a nebezpečné pronásledování spolu bezprostředně spjaty, ráda bych na úvod této práce uvedla, že se nejedná dle mého názoru o pojmy zcela zaměnitelné. Pokusím se objasnit základní odlišnost a nastínit, v jakém kontextu se s těmito pojmy většinou setkáme a proč při zkoumání skutkové podstaty nebezpečného pronásledování hovoříme zároveň o jevu zvaném stalking.

Anglický výraz stalking byl poprvé užít v 90. letech v USA¹. Charakterizuje jednání, které lze popsat jako úmyslné pronásledování a obtěžování jiné osoby, které snižuje kvalitu jejího života a vyvolává u ní obavu o její bezpečí nebo bezpečí jejích blízkých². Takovým jednáním dochází především k narušování soukromí člověka a taktéž jeho svobody, které může při vyšší míře intenzity vést až k ohrožení samotného života oběti.

Jelikož závažnost tohoto jevu postupně nabírala značné intenzity, zřejmě i z důvodu široké medializace tragických případů, začaly se různé státy pokoušet o zajištění efektivní ochrany jedinců před takovými útoky do jejich života tzv. anti-stalkovou legislativou³.

Česká republika se taktéž zařadila k těmto státům zákonem č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, který nabyl účinnosti dne 1. 1. 2010. V § 354 uvedeného zákona byla konstituována nová skutková podstata tzv. nebezpečného pronásledování. Tato skutková podstata má za cíl postihnout určité projevy výše uvedeného nežádoucího psychologického chování označovaného jako stalking, kterým je zasaženo od 2 až do 8 % obyvatel na celém světě⁴. Pokud bychom se soustředili konkrétně na Českou republiku, tak se hovoříme o 6 % obyvatel⁵.

Stalking považuji za obecnější pojem, který může zahrnout všechny různé podoby pronásledování, ale jen část z těchto jednání naplní skutkovou podstatu

---

¹ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-428-5, s. 3292.

² BEDNÁŘ, Miroslav. Stalking - nebezpečné pronásledování. *Právní rozhledy*. 2014(20), s. 698.

³ Více k historickému vývoji stalkingu v kapitole 2. 1. této práce.

⁴ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. Psychologické poznatky k nebezpečnosti pronásledování (stalking). *Kriminalistika*. 2004(4), s. 273.

⁵ IMRÍŠKOVÁ, Romana a Zuzana PODANÁ. Prevalence a charakteristiky stalkingu v České republice: výsledky viktimologického výzkumu. *Trestněprávní revue*. 2014(4), s. 94.

nebezpečného pronásledování. Shrnula bych to tedy tak, že ne každý případ stalkingu je trestným činem a proto není vhodné tyto pojmy zcela ztotožňovat.

2. STALKING Z PSYCHOLOGICKÉHO POHLEDU

V této části práce se zaměřím na fenomén stalkingu z hlediska psychologického. Pochopení základních aspektů tohoto specifického jevu považuji za nezbytný základ pro úvahy nad tím, jaké nežádoucí jednání se vlastně snaží značné množství států svými právními řády regulovat a potlačovat.

2.1. Historický vznik fenoménu zvaného stalking

Stalking je považován za fenomén moderní doby, ovšem Čírtková ve své knize uvádí, že na půdě psychiatrie je podobný jev znám již od 18. století, kdy se psychiatr Pinel se svým žákem Esquirolelem zabývali erotomanií, kterou chápali jako patologickou vazbu na jinou osobu, která se projevuje zpočátku jako umanutý obdiv či erotická náklonnost⁶. Dále uvádí, že v druhé polovině 20. století došlo ke změně vnímání tohoto jevu, kdy se přeneslo zkoumání z oblasti psychiatrie spíše do sféry oborů propojených analyzováním kriminality. Příčina této změny je spatřována v nárůstu případů, které bylo třeba řešit soudní cestou. Za učebnicový prvopočátek vzniku stalkingu je považován atentát na prezidenta A. Reagana, uskutečněný 30. března 1981 pachatelem jménem John Hickley Jr.⁷. Jeho motivací mělo být získání přízně herečky Jodie Foster. Následně se ze zkoumání erotomanie vyvinulo zkoumání stalkingu, které se vyznačuje širším spektrem jevů, protože se nevztahuje jen na erotickou stránku věci⁸. Jako 3 základní důvody, na základě kterých se „stalking“ dostal do zorného pole policie, Čírtková řadí: poměrně rozšířený výskyt tohoto jevu vyplývající z viktimologických výzkumů, závažné psychické následky pro oběť, velká pravděpodobnost hrozby fyzického násilí na oběti⁹. V polovině 90. let proto přijaly první státy tzv.

---

⁶ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forezní psychologie*. 2., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-213-4, s. 213.

⁷ DAVIS, Keith E., Irene Hanson FRIEZE a Roland D. MAIURO. *Stalking: perspectives on victims and perpetrators*. New York: Springer Pub., 2002, s. 9.

⁸ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Moderní psychologie pro právníky: [domácí násilí, stalking, predikce násilí]*. Praha: Grada, 2008. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-2207-8, s. 53-54.

⁹ Tamtéž.

antistalkingovou legislativu. Zcela první zákon postihující stalking byl vydán v Kalifornii v roce 1990, na popud případu herečky Rebecy Schaeffer, kterou pronásledovatel zavraždil po té, co ji spatřil v milostné scéně ve filmu¹⁰. Následně se s antistalkingovou legislativou začaly přidávat další americké státy, ale i Austrálie, Velká Británie a postupně též další a další země jako například Belgie, Holandsko, Rakousko¹¹ a v roce 2010 i Česká republika.

2.2. Chování stalkerů

Chování stalkerů není sice příliš jednotné a liší se značným množstvím různých projevů, přesto však teorie typizovala určité způsoby chování, které jsou pro spoustu případů příznačné. Čírtková do typických způsobů chování řadí:

- pokusy o kontakt pomocí komunikačních prostředků
- vyhledávání fyzické blízkosti oběti, slídění
- osočování, devalvace, nátlak a psychické deptání
- pokusy o kontakt přes třetí osoby
- fyzické násilí¹²

dále pak Čírtková uvádí také demonstrování moci v podobě přímých nebo nepřímých výhrůzek, které vzbuzují strach a také ničení věcí (např. propíchnutí pneumatik)¹³.

Spíše než snaha o typizaci jednání pachatelů se experti zaměřují na vztah stalkera k oběti, jelikož se domnívají, že pro posuzování pronásledování a jeho „vyhodnocení“ jde o to nejdůležitější¹⁴. Odborníci v Anglii se dokonce domnívají, že celý problém tkví v pachateli (v jeho osobnosti), nikoliv v oběti, jejíž chování má údajně na spuštění

---

¹⁰ GŘIVNA, Tomáš; MĚSÍČKOVÁ, Lenka. *Stalking a jeho právní výklad*, 2009

Dostupný na WWW: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/temata/stalking-a-kyberstalking/135-135>

¹¹ PINALS, Debra A. *Stalking: psychiatric perspectives and practical approaches*. New York: Oxford University Press, 2007, s. 4.

¹² ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Moderní psychologie pro právníky: [domácí násilí, stalking, predikce násilí]*. Praha: Grada, 2008. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-2207-8, s. 60-62.

¹³ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. Psychologické poznatky k nebezpečnosti pronásledování (stalking). *Kriminalistika*. 2004(4), s. 273.

¹⁴ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forezní psychologie*. 2., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-213-4, s. 216.

pronásledování většinou jen nepatrný vliv¹⁵ a proto se v další části práce zaměřím detailněji především na jednotlivé typologie pachatelů.

2.3. Pachatelé stalkingu

Za celou dobu zkoumání stalkingu se vytvořila řada typologií charakterizující pachatele tohoto nežádoucího chování. Zřejmě nejznámější typologie z roku 1997 vychází z australského výzkumu Paula E. Mullen a kolegů¹⁶. Tento výzkum zahrnuje 145 pachatelů stalkingu, ze kterých bylo 79% mužů, a věkový průměr zkoumaných osob tvořil 38 let. Více než polovina všech pronásledovatelů neměla nikdy dlouhodobý vztah a dalších 30% byli sami či rozvedení. Z celkového počtu celých 56% z nich bylo zaměstnaných a 39% nezaměstnaných. Na základě výzkumu s těmito osobami vytvořil členění pachatelů podle jejich motivace¹⁷:

- odmítnutý nebo zavržený (rejected stalker)

Jak můžeme vyvodit z níže přiloženého grafu, jedná se o nejčastější případ, jehož hlavní podstata spočívá právě v odmítnutí pachatele. Hlavním cílem pronásledování je pro pachatele opětovné oživení ukončeného vztahu nebo pomsta za odmítnutí¹⁸. Jako příklad bych zmínila dle mého názoru modelový případ uvedený v publikaci americké odbornice Pinals¹⁹, kdy 42 letý muž po 2 měsících jakéhosi partnerského vztahu nepochopeně ztratil kontakt se svoji partnerkou, která mu přestala náhle zvedat telefony a jakkoliv komunikovat. Jeho reakcí bylo zvýšení frekvence telefonátů v naději, že mu je bude opětovat. Po několika týdnech každodenního volání se rozhodl přijet do místa jejího zaměstnání s dárkem. Žena mu řekla, že již nemá o vztah s ním zájem. Pronásledovatel odešel, ale pokračoval v telefonátech dokonce vyšší mírou intenzity, tedy již i spoustu krát za den, přičemž volal i na různá místa (domů či

---

¹⁵ Tamtéž.

¹⁶ MULLEN, P.E.; PATHE, M.; PURCELL, R. et al. Study of stalkers. *American Journal of Psychiatry*. 1999(156), s. 1244-1249.

Dostupné na WWW: <http://ajp.psychiatryonline.org/doi/pdf/10.1176/ajp.156.8.1244>

¹⁷ Tamtéž.

¹⁸ VISINGER, Radek. Jak postihovat stalking? Zamyšlení nad novou právní úpravou. *Trestněprávní revue*. 2009(11), s. 333.

¹⁹ PINALS, Debra A. *Stalking: psychiatric perspectives and practical approaches*. New York: Oxford University Press, 2007, s. 46.

do práce), následně pak zasílal i dopisy. Sledoval jí dokonce také domů z práce a slídlil kolem jejího bytu. Jeho jednání ji začalo vysloveně děsit.

Visinger k tomuto typu uvádí, že pohnutkou bývá žárlivost a/nebo frustrace ze žádoživosti. Pronásledovatel se často uchyluje k hrubosti a dělá oběti „scény“²⁰. Ve zmíněném konkrétním případě bych se klonila právě k uvedené frustraci pronásledovatele.

- hledáč intimity (intimacy seeker)

Dle odborníků, je tento typ pronásledovatele jeden z nejvytrvalejších. Jeho motivací je dosažení vztahu s obětí, ovšem zásadní problém nastává v momentě, kdy se pachatelé dostane jakékoliv negativní reakce (třeba i právní postih). Ty pouze posilují víru pronásledovatele v jeho vytoužený vztah. Pachatelé bývají sociálně izolovaní a v některých případech tráví příliš času přemýšlením o jejich vysněném vztahu²¹. Mullen také dochází k závěru, že takto vysněný vztah nemusí být pouze partnerský, ale také přátelský či rodičovský. Visinger k tomuto typu dodává, že právě z nedostatku reálných vztahů stalker může naleznout fiktivní vztah k cizí, či „povrchně“ známé osobě, např. celebritě a touží po jeho akceptaci takovou osobou²².

- nekompetentní svůdce (incompetent suitor)

V této skupině se vyskytují osoby s velmi slabými schopnostmi k milostnému namlouvání, dokonce by se dalo říci i se slabým sociálním cítěním a nedostatečnými komunikačními dovednostmi. Jde jim primárně o kontakt s obětí. Mullen spatřuje určitou podobnost mezi nekompetentními svůdci a hledači intimity, ovšem zásadní odlišnost vidí v typu imaginárního vztahu s obětí, vzorci pronásledování a reakcí na léčbu²³. Právě na rozdíl od hledače intimity, jehož objektem je opravdová láska, v některých případech dokonce i opěťovaná, u nekompetentního svůdce případný intimní vztah vyplývá až z jeho chování. U nekompetentního svůdce trvá

---

²⁰ VISINGER, Radek. Jak postihovat stalking? Zamyšlení nad novou právní úpravou. *Trestněprávní revue*. 2009(11), s. 333.

²¹ PINALS, Debra A. *Stalking: psychiatric perspectives and practical approaches*. New York: Oxford University Press, 2007, s. 47 - 48.

²² VISINGER, Radek. Jak postihovat stalking? Zamyšlení nad novou právní úpravou. *Trestněprávní revue*. 2009(11), s. 333.

²³ PINALS, Debra A. *Stalking: psychiatric perspectives and practical approaches*. New York: Oxford University Press, 2007, s. 49.

pronásledování kratší dobu oproti hledači intimity a jako poslední Mullen udává odlišnost v psychiatrických diagnózách pachatele, kdy u nekompetentního svůdce převažují poruchy osobnosti, či kognitivní poruchy, kdežto u hledače intimity psychotické poruchy.

- nenávistný slídil (resentful stalker)

Vnímání pachatele tohoto typu je založeno na domnělé či skutečné újmě, kterou pachatel dává za vinu své oběti. Vyniká vytrvalostí a rafinovaností při pronásledování, které mu přináší uspokojení²⁴. Někteří stalkeri si vybírají oběti dříve jemu neznámé, které však mohou reprezentovat osoby nebo organizace u kterých se stalker domnívá, že ho ponížili či s ním jinak špatně zacházeli. Pomsta je tedy dle jeho názoru pouze reakcí na nesprávné jednání vůči jeho osobě²⁵.

- predátorský násilník (predatory stalker)

Pro predátorského násilníka jsou charakteristické násilnické sklony. Pinals ve své publikaci udává, že zhruba polovina zkoumaných pronásledovatelů zaútočilo na svou oběť²⁶. V méně závažných případech stalker pouze sní o fyzickém násilí na svou oběť, kdy takové násilí zpravidla mívá sexuální povahu. Uspokojení mu přináší hlavně ovládání a kontrola oběti²⁷ a pocit moci z pozorování a získávání informací o každodenních rutinních aktivitách oběti.

Pro představu zastoupení jednotlivých typů pachatelů přikládám následující graf²⁸:

---

²⁴ VISINGER, Radek. Jak postihovat stalking? Zamyšlení nad novou právní úpravou. *Trestněprávní revue*. 2009(11), s. 333.

²⁵ PINALS, Debra A. *Stalking: psychiatric perspectives and practical approaches*. New York: Oxford University Press, 2007, s. 49 - 50.

²⁶ Tamtéž.

²⁷ VISINGER, Radek. Jak postihovat stalking? Zamyšlení nad novou právní úpravou. *Trestněprávní revue*. 2009(11), s. 333.

²⁸ PINALS, Debra A. *Stalking: psychiatric perspectives and practical approaches*. New York: Oxford University Press, 2007, s. 47.

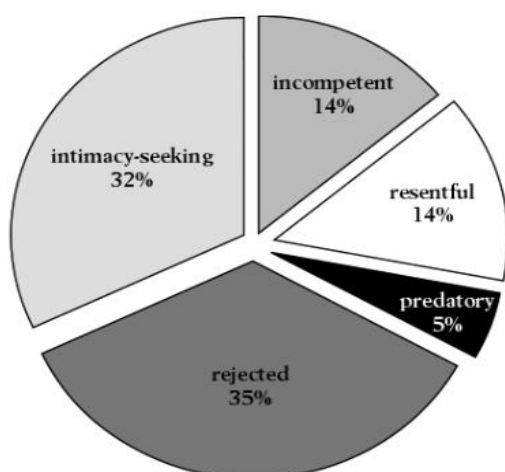

Figure 2.4. Frequency of Subtypes in Mullen and Colleagues' (2000) Classification System (N = 168)

Níže zobrazená tabulka také pro přehlednost zachycuje rizikovost pro oběť podle jednotlivých výše zmíněných druhů pachatele,²⁹ ze které můžeme dovodit, že zřejmě největší hrozbou pro oběť představují odmítnutí pronásledovatelé a pronásledovatelé predátoři.

Tab. 3.1 Rizikovost pronásledování podle typu pachatele

Domény rizika	Odmítnutý pronásledovatel	Hledač intimity	Nekompetentní nápadník	Zlostný pronásledovatel	Predáterský pronásledovatel
	Riziko				
1. Napadení	vysoké	nízké	nízké	nízké	vysoké
2. Vyhrůžování	vysoké	moderované	vysoké	vysoké	nízké
3. Perzistence	moderované	vysoké	nízké	moderované	nízké
4. Psychické a sociální poškození oběti	vysoké	moderované	nízké	vysoké	vysoké
5. Opakování vůči nové oběti	vysoké	nízké	vysoké	moderované	vysoké

Jako jednu z dalších typologií bych uvedla typologii dle odborníků Boon a Sheridan, kterou přijímá též Čírtková a užívá ve svých publikacích jejich české ekvivalenty. Dva z těchto typů se následně dělí do dalších subtypů. Tato typologie je údajně odvozena z

²⁹ ČÍRTKOVÁ, Ludmila a Petra VITOUŠOVÁ. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů: příručka pro pomáhající profese*. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-2014-2, s. 121.

detailní analýzy 124 případů pronásledování, ve kterých se přihlíželo ke skutečnostem, že někteří stalkeri akceptují policejní opatření, zatímco jiní nikoli, a že někteří jsou více a jiní méně nebezpeční a proto u jednotlivých typů jsou navrženy konkrétní postupy řešení pronásledování³⁰:

a. pronásledování ex-partnerem - 50%

Tento první typ je spojován s vysokou mírou násilí pronásledovatele, proto je třeba přistupovat k jakýmkoli výhrůzkám vůči oběti velmi vážně a zajistit minimalizaci kontaktu s obětí. Dle Čírtkové se pronásledovatelé vyznačují značnou hostilitou, jsou vedeni negativními emocemi, ale dokážou při pronásledování uplatnit i chladnou kontrolu. Často se při analýze vztahu zjistí, že se v těchto případech vyskytují známky domácího násilí³¹.

b. pronásledování umanutým (poblázněným) obdivovatelem - 18,5%

U tohoto typu obdivovatele odborníci dochází k závěru, že riziko přímého násilí na oběti je poměrně nízké. Oběť se stane středem jeho světa a veškerých zájmů, stalker se také proto snaží přiblížit oběti, resp. jeho idolu. Pinals ve své knize definuje dva další subtypy a to *young love* a *midlife love*³², což můžeme přeložit jako mladého obdivovatele a obdivovatele ve středním věku. Dle Čírtkové se v případě mladého obdivovatele doporučuje poradenství a psychologické intervence zahrnující opatrné a chápající kroky vedoucí ke změně jeho kognitivní perspektivy a dodává, že u obdivovatelů středního věku se v zásadě uplatňuje tentýž postup, který je jen částečně modifikován tím, že se doporučuje u nich přerušování veškerých kontaktů s obětí³³.

c. fixovaný pronásledovatel s psychickými poruchami - 15,3 %

---

³⁰ PINALS, Debra A. *Stalking: psychiatric perspectives and practical approaches*. New York: Oxford University Press, 2007, s. 40.

³¹ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. 2., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-213-4, s. 228.

³² PINALS, Debra A. *Stalking: psychiatric perspectives and practical approaches*. New York: Oxford University Press, 2007, s. 41.

³³ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. 2., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-213-4, s. 228.

Pinals u tohoto typu pronásledovatele také rozlišuje dva subtypy označené jako *dangerous* a *less dangerous*³⁴, neboli nebezpečný a méně nebezpečný fixovaný pronásledovatel. Ten méně nebezpečný vnímá realitu, ale má blízko k poruchám osobnosti a chování. Žije ve fantaziích a domnívá se, že si i oběť přeje s ním být v kontaktu. Charakterizuje ho dovednost manipulovat s lidmi, ale nezastrašuje oběti hrozbami. Oproti tomu nebezpečný pronásledovatel se může vyznačovat vyšší mírou psychického narušení se sklony k agresi. Uvádí se častý výskyt pachatelů, kteří se mohli již nacházet v nějakém léčebném zařízení³⁵.

d. sadistický pronásledovatel - 12,9 %

Jedná se zřejmě o nejnebezpečnější typ pachatele, jehož hlavní snahou je ovládnout život oběti³⁶. Pro tyto typy pronásledovatele je charakteristická citová chladnost, se kterou činí kroky vůči oběti. Čírtková uvádí, že pachatel střídá projevy násilí a laskavosti, což je pro oběť velmi matoucí a zstrašující³⁷. Nejčastěji se doporučuje chránit oběť okamžitou izolací od pronásledovatele, přičemž v některých případech se považuje za nejvhodnější utajit její pobyt, neboť pachatel je veden snahou ji vyhledávat a znovu nad ní získat kontrolu³⁸.

Jako další typologii bych uvedla typologii z roku 1993 od Zona a kol., kteří člení pachatele do následujících tří skupin:

- erotoman(ka) – erotomaniac

K tomuto typu pronásledovatelů odborníci uvádí, že zpravidla ani neznají svou oběť, nebo ji neznají příliš dobře, ale věří, že je jejich oběti milují. Často může jít dokonce o nějakou veřejně známou osobnost.

- posedlý milovník – love obsessional

---

³⁴ PINALS, Debra A. *Stalking: psychiatric perspectives and practical approaches*. New York: Oxford University Press, 2007, s. 41.

³⁵ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. 2., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-213-4, s. 228.-229

³⁶ VISINGER, Radek. Jak postihovat stalking? Zamyšlení nad novou právní úpravou. *Trestněprávní revue*. 2009(11), s. 333.

³⁷ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. 2., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-213-4, s. 229.

³⁸ Tamtéž.

Posedlí milovníci mají mnoho společného s erotomanem – také často neznají osobně svou oběť, ale mohou mít povědomí o své oběti třeba prostřednictvím médií, nebo i na základě politického postavení oběti. Visinger uvádí, že jde o případy, kdy erotomanii předchází jiná duševní porucha, a z toho důvodu nelze jednání pachatele dle jeho názoru takřka předvídat³⁹.

- běžný obsedantní pronásledovatel – *simple obsessional*

Typickým znakem pro běžné pronásledovatele je skutečnost, že již měli skutečný vztah s obětí. Oběťmi však nemusí být pouze milostní partneri. Často se jimi mohou stávat sousedé, kolegové v práci nebo známí.

Poslední typologie, kterou bych ráda uvedla, vychází ze studií Holmse, který se zaměřuje na kritéria, jako jsou např. typ oběti (celebrita, bývalý partner), předcházející vztah k oběti (ano - ne), motivace a osobnost pronásledovatele (psychopatická a psychotická) a člení je tak do 6 základních skupin⁴⁰

- pronásledovatel celebrit (celebrity stalker)
- pronásledovatel ex-partnera (domestic stalker)
- pronásledovatel politiků (political stalker)
- pronásledovatel z vášně (lust stalker)
- pronásledovatel ze zjištěné motivace (hit stalker)
- pronásledovatel zhrzený a odmítnutý v lásce (love-scorned stalker).

2.4. Proč se pachatel uchýlí ke stalkingu?

V této části práce bych stručně nastínila teorie, jejichž cílem je nalezení odpovědi na otázku, proč se určité osoby v některých životních fázích dopouštějí patologického

---

³⁹ VISINGER, Radek. Jak postihovat stalking? Zamyšlení nad novou právní úpravou. *Trestněprávní revue*. 2009(11), s. 332.

⁴⁰ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. 2., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-213-4, s.217.

chování - stalkingu a jiné osoby za obdobných podmínek a v obdobných situacích nikoliv.

a) teorie vazby (připoutání, „attachment“)

Tato teorie je založena na tom, že klíčovou skutečností v životě jedince je vztah s matkou, který potom ovlivňuje vývoj a chování jedince a jeho schopnost uspokojivě navazovat vztahy v celém průběhu jeho života. Neschopnost stalkera vzdát se fixace na určitého člověka, často bývalého partnera, je náznakem narušení této vazby v dětství⁴¹.

b) psychoanalytická teorie

Čírtková uvádí, že i psychoanalytická teorie je založena na zdravém vztahu s objektem (s určitou druhou osobou, resp. s matkou), pomocí kterého se pak může rozvíjet plnohodnotný subjekt, v tomto případě osobnost dítěte. Díky vztahovým interakcím s matkou je dítě schopno vnímat samo sebe právě jako plnohodnotnou, a nikoliv méněcennou osobnost. Následně se pak vytvoří schopnost člověka nezávisle na fyzické přítomnosti matky prozkoumávat svět⁴².

c) psychodynamická teorie

Psychodynamická teorie se poměrně zásadně odlišuje od dvou předchozích tím, že ve středu jeho zkoumání není příliš vývoj jedince v jeho dětství, ale spíše se soustředí na samotné chování pachatelů. Základní vysvětlení nachází v poruchách stalkerovy osobnosti. Tato teorie je kritizována především proto, že existují také stalkeri, kteří nevykazují symptomy, které dosahují stupně závažnosti klinických diagnóz, a tudíž ji nelze aplikovat na celé spektrum pronásledovatelů⁴³.

2.5. Oběti trestného činu

Není pochyb o tom, že nebezpečné pronásledování zásadně zasahuje do života oběti. Nesmíme se nechat unést představou, že obětí stalkingu jsou především celebrity a

---

⁴¹ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Moderní psychologie pro právníky: [domácí násilí, stalking, predikce násilí]*. Praha: Grada, 2008. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-2207-8, s. 79 - 80.

⁴² ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Moderní psychologie pro právníky: [domácí násilí, stalking, predikce násilí]*. Praha: Grada, 2008. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-2207-8, s. 80-81.

⁴³ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Moderní psychologie pro právníky: [domácí násilí, stalking, predikce násilí]*. Praha: Grada, 2008. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-2207-8, s. 81-82.

jejich pronásledovatelé umanutí fanoušci, kteří touží po pozornosti hvězdy. Jak říká Válková, obětí se může stát kdokoli nezávisle na svém sociálním postavení a osobnosti⁴⁴. Anglosaské studie údajně udávají, že zhruba 4 - 7,2% mužů a 12 - 17,5% žen už alespoň jednou v životě poznali, co je to stalking. Za typickou obětí je považována spíše žena a také lidé svobodní žijící bez partnera, nebo osoby krátce po rozchodu⁴⁵.

Meloy a Reid provedli ve Spojených státech amerických historicky první výzkum, na kterém se mohly podílet samotné oběti pronásledování. Autoři však k výzkumu upozorňují, že nebyl náhodný. Tyto osoby se za oběti samy označily, a tudíž nemohou být informace z něj získané bez dalšího zobecněny pro jiný okruh osob⁴⁶, ale myslím, že nám poskytuje skvělou představu nejen o „typických“ obětech pronásledování, ale i dalších aspektech stalkingu.

Vyplývá z něj, že drtivá většina (83%) byly ženy. Pouze zbylých 17% muži a největší procento pronásledovaných bylo ve věku 18 – 25 let. Zkoumaným faktorem byla mimo jiné i doba pronásledování, u které si můžeme povšimnout, že je značně různorodá – 17% respondentů uvedlo, že byli pronásledováni po dobu od méně než 1 měsíce do 6 měsíců, dále 23% uvedlo, že od 6 měsíců do 1 roku, dalších 29% od 1 roku do 3 let, 18% od 3 do 5 let a posledních 13 % více než 5 let. Autoři zkoumali také motivaci pronásledovatelů, kdy více než polovina obětí odpověděla, že za hlavní motiv považují neschopnost akceptovat konec vztahu a navíc většina obětí uvedla, že se domnívají, že jimi stalkeri byli posedlí. Jako další motiv byla uváděna žárlivost či snaha iniciovat dění ve vztahu. Posledním zkoumaným faktorem, který bych chtěla ve vztahu k obětem pronásledování zmínit, je samotné trvání pronásledování. K tomu 55% respondentů uvedlo, že je stalking minulostí, ovšem u dalších 24% uvedlo, že stalking stále trvá a zbylých 21% si nebylo jistých, zda je pronásledování definitivně ukončeno či nikoliv. Mezi další zkoumané oblasti patřilo například i povolání obětí, osobní stav i etnický původ. Závěrem bych k tomuto přelomovému výzkumu uvedla, že i přes autory

---

⁴⁴ HENDRYCH, Dušan. *Právní slovník* [online]. 3., podstatně rozš. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2009. Beckovy odborné slovníky. ISBN 978-80-7400-059-1

Dostupný na WWW: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembqhfpw64zrguxg4zlcmy5hazldnzs64dsn5xgc43mmvsg65tbnzuq>

⁴⁵ DRESSING, H.; MAUL-BACKER H.; GASS P. Posuzování stalkingu s kriminalistického a psychiatrického hlediska. *Trestněprávní revue*. 2007(10), s. 279 – 280.

⁴⁶ MELOY, J. Reid. *The psychology of stalking: clinical and forensic perspectives*. San Diego: Academic Press, c1998. ISBN 0124905609, s. 116 – 137.

zdůrazňovanou nezobecnitelnost poznatků, pokládám informace z nich získané do vysoké míry korespondující s poznatky získanými z některých pozdějších analýz⁴⁷.

Považuji za nezbytné v souvislosti s výkladem k oběti stalkingu také uvést, jaké zásadní následky, nehledě na osobnostní rysy oběti, na nich stalking zanechává. Pronásledování vyvolává v oběti především chronický stres, který může vygradovat až ve vyvolání fyzických či duševních onemocnění. Tyto poznatky byly potvrzeny studií, které prokázaly, že pronásledované osoby mají často závažné zdravotní potíže a trpí symptomy posttraumatické zátěže, depresí, všeobecným strachem, nebo jinými psychickými poruchami⁴⁸. Domnívám se, že je více než jasné, že pro oběť je možnost vést i nadále ničím nerušený život vyloučená a často se dokonce uchylují až k takovým cestám, jako je zpřetrhání sociálních kontaktů nebo dokonce i minimalizují vycházení ze svého bydliště. Jelikož oběti zpravidla děsí nejistota z toho, jestli se pachatel znovu neobjeví, narůstají u nich depresivní stavy a pocity bezmoci. Z přiložené tabulky lze vypožorovat, jaké nejčastější dopady má stalking na jejich oběti. Vyplývá z ní, že pouze u minimálního procenta osob stalking nevyvolává žádné důsledky, naopak je více než zřejmé, že velké procento obětí trpí pocity vnitřního neklidu, poruchami spánku, nočními můrami, strachem, nedůvěrou vůči ostatním, depresemi a dalšími závažnými následky.

Není proto divu, že se v každé publikaci věnované pronásledování zdůrazňuje, jak závažné jsou dopady do všech sfér života oběti. Čírtková a

Vitoušová ve své práci uvádí, že jsou evidovány následující reakce obětí na stalking:

Tab. 3.2 Dopad stalkingu na oběť

Důsledky stalkingu	%
žádné důsledky	0–2
panika	11–30
bolesti hlavy	14–35
žaludeční potíže	34–43
deprese	28–48
vztek, podrážděnost, agrese	30–66
nedůvěra vůči ostatním	38–66
poruchy spánku, noční můry	41–67
nervozita, lekavost	0–70
strach	43–71
pocit vnitřního neklidu	54–81
pracovní neschopnost	17–23

⁴⁷ Například to, že v současnosti se za typickou oběť považuje svobodná/ rozvedená žena, která je terčem ex-partner stalkingu, což je zcela v souladu s poznatky Meloye a Reida.

⁴⁸ DRESSING, H.; MAUL-BACKER H.; GASS P. Posuzování stalkingu s kriminalistického a psychiatrického hlediska. *Trestněprávní revue*. 2007(10), s. 280.

- 53% obětí volí změny na pracovišti
- 39% obětí se uchyluje ke změně bydliště
- 25% obětí myslelo někdy na sebevraždu
- 15% obětí zažívá konflikty v sociálním okolí⁴⁹

Důsledky, které jsem výše nastínila, jsou spjaty s pojmem tzv. viktimizace, kterou se rozumí „proces poškozování a způsobování újmy, čímž se fakticky z jedince stává oběť trestného činu“⁵⁰. Teorie rozlišuje dvě základní fáze a to viktimizaci primární, která spočívá v újmě způsobené pachatelem a vzniká jako přímý důsledek trestného činu, a sekundární, což je újma vznikající v důsledku reakcí formálních instancí sociální kontroly nebo neformálního sociálního okolí⁵¹.

V souvislosti s primární a sekundární viktimizací hovoříme také o tzv. primárních a sekundárních ranách. Jako primární rány (tedy rány způsobené obětí) jsou odborníky označovány tyto základní 3 složky – fyzická újma, finanční újma a emocionální újma.

V případě stalkingu bychom pravděpodobně v první řadě uvažovali o újmě emocionální, která vznikne při trestné činnosti, což se domnívám, že dokazuje i výše uvedená tabulka, která znázorňuje značnou četnost emocionálních dopadů na oběť. Samozřejmě můžeme uvažovat i o újmě fyzické, která může v nejtragičtějších případech končit i těžkým ublížením na zdraví či dokonce smrtí oběti. O finanční újmu můžeme uvažovat například v souvislosti se škodami na majetku, ale je třeba do nich zahrnout i ušlý zisk a případné náklady na uzdravení⁵².

Sekundární viktimizace a s ní spojené sekundární rány jsou výhradně psychologické povahy a řadí se mezi ně pocit nespravedlnosti, pocit nedůstojnosti a pocit izolace⁵³. Pro to, aby nedocházelo k takovým pocitům, je nezbytné, aby především orgány činné v trestním řízení a případné další osoby byly řádně na kontakt s obětí proškoleni a aby v oběti nesprávným přístupem nevyvolávaly právě pocit

⁴⁹ ČÍRTKOVÁ, Ludmila a Petra VITOUŠOVÁ. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů: příručka pro pomáhající profese*. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-2014-2, s. 122.

⁵⁰ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Policejní psychologie*. 2., rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2015. ISBN 978-80-7380-581-4, s. 214.

⁵¹ Tamtéž.

⁵² ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Policejní psychologie*. 2., rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2015. ISBN 978-80-7380-581-4, s. 215.

⁵³ Tamtéž.

nespravedlnosti (například nedostatkem zájmu a aktivity vůči oběti) či nedůstojnosti (ponížením oběti). Samozřejmě není třeba příliš objasňovat a popisovat důležitost blízkých osob oběti, jejichž chování a reakce jsou taktéž zcela zásadní.

Ráda bych v této části práce zaměřené na oběti pronásledování zdůraznila také klíčovou roli Bílého kruhu bezpečí, který je dle dostupných informací největším spolkem, který se zaměřuje na pomoc obětem trestných činů už od roku 1991⁵⁴. Pomoc obětem zahrnuje poskytování právních informací, psychologického poradenství, sociálního poradenství a praktických rad a informací⁵⁵. Jeho práce je založena na dobrovolné účasti pracovníků (právníci, psychologové, sociální pracovníci) s celostátní sítí poraden po celé České republice. Bílý kruh bezpečí na svých internetových stránkách uvádí, že oběti od nich mohou očekávat například pomoc při stanovení strategií (krátkodobých i dlouhodobých), znovuoživení pocitu bezpečí, pomoc při stanovení priorit a prvních nezbytných kroků k nápravě škod⁵⁶.

Myslím, že důležitost této instituce dokazuje dotazníkové šetření, které uvádí Čírtková a Vitoušová ve své publikaci, kdy z 25 dotázaných osob 20 z nich zmínilo pomoc pouze jediné nestátní instituce a to Bílého kruhu bezpečí⁵⁷.

Závěrem bych zmínila několik bodů týkajících se doporučené strategie chování obětí vůči pachatelům, na základě kterých by mělo dojít k ustoupení pronásledování:

- důsledně ignorovat pokusy o kontakt
- vyhnout se setkání, jít stalkerovi z cesty
- stalking dokumentovat
- stalking zveřejnit, informovat o něm okolí
- hledat pomoc a podporu⁵⁸

Právě Bílý kruh bezpečí také doporučuje obětem vypracování bezpečnostního plánu a uvádí na svých internetových stránkách některé jeho základní zásady⁵⁹:

---

⁵⁴ GRÍVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST a Ivana ZOUBKOVÁ. *Kriminologie*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-614-3, s. 135 - 136.

⁵⁵ Více informací o Bílém kruhu bezpečí na WWW: <https://www.bkb.cz/o-nas/poslani-a-cinnost/>

⁵⁶ Tamtéž.

⁵⁷ ČÍRTKOVÁ, Ludmila a Petra VITOUŠOVÁ. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů: příručka pro pomáhající profese*. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-2014-2, s. 145 - 146.

⁵⁸ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Moderní psychologie pro právníky: [domácí násilí, stalking, predikce násilí]*. Praha: Grada, 2008. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-2207-8, s. 89 - 90.

⁵⁹ Dostupné na WWW: <https://www.bkb.cz/pomoc-obetem/trestne-ciny/nebezpecne-pronasledovani/>.

- Věřte své intuici. Nepodceňujte situace, kdy se Vám něco nezdá být v pořádku. Volejte o pomoc, běžte k lidem, hledejte jejich ochranu. Volejte Policii ČR
- Volte jiné trasy, časy, zvyky, odlišné od těch, které pronásledovatel zná
- Kdykoliv je to možné, neodmítejte doprovod
- Pokud máte děti, vytvořte přiměřený bezpečnostní plán i pro ně.
- Ve všech bezpečnostních opatřeních vytrvejte tak dlouho, dokud projevy pronásledování neskončí. Pronásledování může trvat měsíce i roky.

2.5.1. Zákon o obětech trestných činů

Přijetí zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZOTČ“) představuje dle odborníků pozitivní posun ve prospěch pomoci obětem trestné činnosti v České republice, zejména pokud jde o určitý standard poskytování péče⁶⁰. Například Válková a Gřivna ve své práci odkazují na statistické údaje, kterými se snaží demonstrovat neuspokojivou situaci v České republice velmi vysokým číslem znázorňujícím počet obětí (46 777), přičemž také uvádí, že se jedná o číslo minimální, jelikož též musíme pomyslet na tzv. latentní kriminalitu (skrytou)⁶¹, kterou se rozumí ta část kriminality tvořící rozdíl mezi kriminalitou skutečnou a registrovanou (zaevidovanou)⁶².

Zákon upravuje především práva obětí trestných činů, poskytování peněžité pomoci obětem od státu a také upravuje vztahy mezi státem a subjekty, které poskytují služby obětem trestných činů⁶³.

Pokud užíváme pojem oběť, je nutné si uvědomit, že právě v ZOTČ má tento pojem zakotven jeho přesnou definici. Oběť je definována v § 2 odst. 2 ZOTČ jako fyzická osoba, které bylo nebo mělo být trestným činem ublíženo na zdraví, způsobena majetková nebo nemajetková újma nebo na jejíž úkor se pachatel trestným činem obohatil. Toto vymezení oběti dle odborníků směřuje na to, že pouze u takové osoby lze

⁶⁰ JELÍNEK, Jiří a Tomáš GŘIVNA. *Poškozenej a oběť trestného činu z trestněprávního a kriminologického pohledu*. Praha: Leges, 2012. Teoretik. ISBN 978-80-87576-39-7, s. 22.

⁶¹ VÁLKOVÁ, H.; GŘIVNA, T. Nový zákon o obětech trestných činů a jeho význam pro aplikační praxi. *Trestněprávní revue*. 2013(4), s. 84.

⁶² GŘIVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST a Ivana ZOUBKOVÁ. *Kriminologie*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-614-3, s. 32.

⁶³ Viz. § 1 ZOTČ.

předpokládat subjektivní pociťování způsobené újmy s možností jejího zmírnění prostřednictvím odborné pomoci⁶⁴.

Dále je třeba zmínit, že v § 2 odst. 3 ZOTČ se říká, že za oběť trestného činu se považují i další osoby, konkrétně příbuzný oběti v pokolení přímém, sourozenec, osvojenec, osvojitel, manžel nebo registrovaný partner nebo druh, je-li osobou blízkou, pokud byla trestným činem způsobena smrt oběti. V praxi se může stát, že takových osob je i více a pro tento případ zákon uvádí, že obětí je každá z těchto osob.

Navíc je třeba při definování oběti přihlížet i k § 3 odst. 1 ZOTČ, který uvádí, že za oběť je považována každá osoba, která se cítí být obětí spáchaného trestného činu, nevyjde-li najevo opak nebo nejde-li zcela zjevně o zneužití postavení oběti podle ZOTČ. Navíc na postavení oběti nemá vliv, pokud nebyl pachatel zjištěn nebo odsouzen.

Jedním z klíčových nově zavedených pojmů v zákoně je tzv. zvláště zranitelná oběť, u které je zdůrazněna potřeba zvláště šetrného zacházení. Význam této kategorie tkví především v některých právech, které přísluší pouze takovým osobám⁶⁵. Rozumí se jí (§ 2 odst. 4 ZOTČ) dítě; osoba, která je postižena fyzickým, mentálním nebo psychickým hendikepem nebo smyslovým poškozením, které ve spojení s různými překážkami může bránit plnému a účelnému uplatnění této osoby ve společnosti ve srovnání s jejími ostatními členy; oběť trestného činu obchodování s lidmi; oběť trestného činu proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti nebo trestného činu, který zahrnoval násilí či pohrůžku násilím, jestliže je v konkrétním případě zvýšené nebezpečí způsobení druhotné újmy zejména s ohledem na její věk, pohlaví, rasu, národnost, sexuální orientaci, náboženské vyznání, zdravotní stav, rozumovou vyspělost, schopnost vyjadřovat se, životní situaci, v níž se nachází, nebo s ohledem na vztah k osobě podezřelé ze spáchání trestného činu nebo závislost na ní.

Na závěr bych shrnula, že zásadní význam tohoto zákona je spatřován v komplexnosti úpravy vztahující se k obětem trestných činů, především z hlediska

---

⁶⁴ VÁLKOVÁ, H.; GRIVNA, T. Nový zákon o obětech trestných činů a jeho význam pro aplikační praxi. *Trestněprávní revue*. 2013(4), s. 84.

⁶⁵ Jako příklad bych uvedla právo na bezplatnou právní pomoc (§5 odst. 1), právo na tlumočnicka stejného nebo opačného pohlaví (§19 odst. 2), provádění výslechu obzvláště citlivě (§ 20 odst. 1), provádění výslechu vyškolenou osobou v přípravném řízení (§ 20 odst. 2) aj.

vymezení šíře a obsahu přiznaných a státem zajištěných práv (§4 – 36 ZOTČ)⁶⁶. Povinností státu je garantovat oběti právo na odbornou pomoc, zajištění ochrany před druhotnou újmou a v neposlední řadě právo na peněžitou pomoc. Aplikace tohoto zákona musí být ovšem vždy prováděna s respektováním základních zásad, které zákon výslovně uvádí v § 3 ZOTČ mezi něž patří presumpce statusu oběti, zásada citlivého, individuálního a diferencovaného (tedy zvláštního) přístupu k oběti doplněnou o zásadu prevence před sekundární viktimizací, zásada zákazu diskriminace a zásada spolupráce⁶⁷.

2.5.2. Poškozený a jeho práva

Další kapitola této práce se bude zabývat právy poškozeného, kterého je třeba odlišovat od výše definované oběti trestného činu. Jedná se o pojmy významově rozdílné, které nelze spolu zcela ztotožňovat. Oběti trestného činu je věnována předchozí část práce, a proto považuji za vhodné zmínit, že osoba, která se stane terčem trestného činu, bude mít i další práva zakotvená v zákoně č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (dále jen „TŘ“), jakožto práva náležející poškozenému.

Poškozeného zákon definuje jako toho, komu bylo trestným činem ublíženo na zdraví, způsobena majetková škoda nebo nemajetková újma, nebo ten, na jehož úkor je pachatel trestným činem obohatil⁶⁸. Poškozený může být samozřejmě zároveň i obětí trestného činu, v takovém případě § 43 odst. 4 TŘ poskytuje právo takového poškozeného v kterémkoliv stadiu trestního řízení učinit prohlášení o tom, jaký dopad měl spáchaný trestný čin na jeho dosavadní život, přičemž toto prohlášení může být učiněno i písemně.

Odborníci často zdůrazňují, že pojem poškozený je pojem výlučně trestně procesní, kdežto oběť je subjektem dle ZOTČ, ale také s tímto pojmem pracuje například viktimologie, kriminologie či kriminalistika a jiné disciplíny⁶⁹. Jako zásadní odlišnost je dále uváděna skutečnost, že poškozeným může být i právnická osoba, která

---

⁶⁶ VÁLKOVÁ, H.; GŘIVNA, T. Nový zákon o obětech trestných činů a jeho význam pro aplikační praxi. *Trestněprávní revue*. 2013(4), s. 85.

⁶⁷ GŘIVNA, Tomáš. *Zákon o obětech trestných činů: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2014. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-513-8, s. 39 - 43.

⁶⁸ Viz. § 43 odst. 1 TŘ.

⁶⁹ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní*. 3. aktualiz. a dopl. vyd. podle stavu k 1.4.2013 včetně změn vyplývajících ze zákona č. 45/2013 Sb. Praha: Leges, 2013. Student (Leges). ISBN 978-80-87576-44-1, s. 269.

obětí být nemůže. Další rozdíl Šámal vidí v tom, že poškozeným je z hlediska trestního řádu i právní nástupce, ale oběť nemůže svá práva převést na jinou osobu⁷⁰. Jak uvádí Jelínek, lze k těmto pojmům shrnout, že „*ačkoliv se oba pojmy částečně překrývají, neboť oběti např. náleží některá práva jako poškozenému v trestním řízení, je oběť nutno vnímat spíše jako subjekt (adresáta) zvláštní péče ze strany státu, než jako stranu v trestním řízení*“⁷¹.

Důležité je uvést, že dle zákona rozlišujeme poškozeného, který může žádat náhradu škody, nemajetkové újmy v penězích nebo vydání bezdůvodného obohacení a poškozeného, kterému tato možnost nepřísluší⁷². V prvním případě, může poškozený žádat, aby soud uložil obžalovanému v odsuzujícím rozsudku povinnost nahradit majetkovou újmu (škodu), nemajetkovou újmu nebo vydat bezdůvodné obohacení, které obžalovaný na úkor poškozeného získal trestným činem. Poškozený má tedy možnost uplatňovat své nároky v tzv. adhézním řízení, jehož subjektem je tedy jen ten poškozený, který má podle zákona proti obžalovanému některý z uvedených nároků. V adhézním řízení se „*projednává nárok poškozeného na náhradu škody či nemajetkové újmy v penězích nebo nárok poškozeného na vydání bezdůvodného obohacení, je součástí trestního řízení (§ 12 odst. 10) a splývá s ním, zejména pokud jde o dokazování (netvoří tedy žádnou samostatnou část, jež by byla formálně, popř. časově, oddělena)*“⁷³.

U nebezpečného pronásledování uvažujeme ve většině případů o uplatňování nemajetkové újmy, kterou se rozumí příkoří, které se projevuje v jiné sféře (např. v osobní) než na majetku⁷⁴, to ovšem nevylučuje skutečnost, že nemajetková újma s sebou v konečném důsledku nese i majetkové dopady.

Jak je v trestním řádu výslovně stanoveno, nemajetková újma bude nahrazena zásadně v penězích. Tato úprava je mnohdy odborníky kritizována a srovnávána s

---

⁷⁰ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0, s. 511.

⁷¹ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní*. 3. aktualiz. a dopl. vyd. podle stavu k 1.4.2013 včetně změn vyplývajících ze zákona č. 45/2013 Sb. Praha: Leges, 2013. Student (Leges). ISBN 978-80-87576-44-1, s. 270.

⁷² JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní*. 3. aktualiz. a dopl. vyd. podle stavu k 1.4.2013 včetně změn vyplývajících ze zákona č. 45/2013 Sb. Praha: Leges, 2013. Student (Leges). ISBN 978-80-87576-44-1, s. 272.

⁷³ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0, s. 519.

⁷⁴ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0, s. 512.

občanskoprávní soudní praxí, ze které vyplývá, že teprve spojení morálního a peněžitého plnění může vést k účinné nápravě⁷⁵. Domnívám se, že by mohlo být přínosné takovou možnost do trestního řádu alespoň zakomponovat, jelikož nemajetková újma může mít u pronásledování mnohdy zásadní dopady na život poškozeného (zejména na psychiku člověka a jeho vztahy s okolím i jeho sociální interakce) a zřejmě si lze představit i případy, kdy pro člověka, který je terčem takového pronásledování může být morální satisfakce obdobně hodnotná, jako náhrada v penězích.

Každý poškozený (zde již nerozlišujeme výše zmíněnou možnost či nemožnost uplatňovat své nároky) má z pohledu zákona významná práva, mezi které patří

- právo činit návrhy na doplnění dokazování, a to již v průběhu přípravného řízení i později v hlavním líčení nebo ve veřejném zasedání o odvolání
- právo nahlížet do spisů s výjimkou protokolu o hlasování a činit si z nich výpisky a poznámky a pořizovat si na své náklady kopie spisů a jejich částí
- právo zúčastnit se sjednávání dohody o vině a trestu
- právo zúčastnit se hlavního líčení,
- právo zúčastnit se veřejného zasedání o odvolání,
- právo zúčastnit se veřejného zasedání o schválení dohody o vině a trestu,
- právo před skončením řízení se k věci vyjádřit;
- právo nechat se zastupovat zmocněncem
- právo podávat v zákonem stanovených případech opravné prostředky, návrhy a žádosti
- právo podat návrh, aby soud odsouzenému uložil povinnost uhradit mu zcela nebo zčásti náklady související s jeho účastí v trestním řízení
- právo kdykoli v průběhu přípravného řízení žádat státního zástupce, aby byly odstraněny průtahy v řízení nebo závady v postupu policejního orgánu.⁷⁶

---

⁷⁵ ŠVESTKA, J.; SPÁČIL, J.; ŠKÁROVÁ, M.; HULMÁK, M., *Občanský zákoník I. § 1–459. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008, Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-108-6, s. 199.

⁷⁶ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0, s. 514 – 515.

3. STALKING V ČESKÉM PRÁVNÍM ŘÁDU

Pro Českou republiku považuji za zlomový hojně medializovaný brutální případ, který vzbudil široký zájem veřejnosti o tento fenomén a domnívám se, že mimo jiné právě i tento případ mohl částečně přispět ke snaze o zavedení skutkové podstaty nebezpečného pronásledování do trestního zákoníku.

Byl to ukrutný osud Michaely Malinké, kterou našla před vlastním domem mrtvou její matka po tom, co se dcera dlouhou dobu nevracela domů a ona se jí vydala hledat. Mluvčí pražské policie Iva Knolová v reportáži uvedla, že „*Útočník mladou ženu brutálním způsobem napadl a tupým předmětem jí ubil*“⁷⁷. Tímto útočníkem byl její kolega z práce, který jí před tímto brutálním činem údajně dva roky vytrvale pronásledoval. Ze začátku jí posílal e-maily a dárky. Když ovšem nemělo jeho počínání žádnou odezvu, vyhrožoval jí, posílal dopisy a SMS zprávy, zničil jí auto. Sledoval jí čtyřicet hodin denně sedm dní v týdnu⁷⁸. Oběti nepomohla ani reportáž, která byla odvysílána ještě před vraždou, ani jiné snahy o dovolání se pomoci, mimo jiné i přímo u Policie ČR. Hanuš (pachatel) byl nejprve odsouzen ke 200 hodinám veřejných prací, ale Michaelu zabil dříve, než do výkonu trestu vůbec nastoupil. Čírtková v článku Frydecké pro Bílý kruh bezpečí uvádí, že „*pokud by byl stalking uznán za trestný čin, dostal by se násilník dříve do rukou odborníků, kteří by posoudili jeho psychický stav a hlavně by ho dostali z blízkosti oběti*“⁷⁹

3.1. Postih stalkingu před 1. 1. 2010

Právní úprava účinná do 31. 12. 2009, jak bylo uvedeno v úvodních kapitolách práce, skutkovou podstatu trestného činu nebezpečného pronásledování neobsahovala. Postih stalkingu byl považován v té době za značně neefektivní v důsledku roztržitého skutkových podstat, které mohly být na jednání charakteristické právě pro stalking aplikovány. Válková ve své publikaci uvádí

⁷⁷ Více informací o případu na WWW: <https://www.novinky.cz/krimi/119064-muz-ubil-divku-pred-vchodem-domu-pak-se-udal.html>

⁷⁸ Více informací o případu na WWW: <https://www.bkb.cz/pomoc-obetem/trestne-ciny/nebezpecne-pronasledovani/>

⁷⁹ Dostupné na WWW: <https://www.bkb.cz/aktuality/n111-z-tisku-proboha-at-uz-mi-da-pokoj/>

široký výčet skutkových podstat, jejichž použití ve smyslu trestněprávní reakce na některé projevy stalkingu dle trestního zákona z roku 1961 u nás připadalo v úvahu. Jednalo se o neoprávněné nakládání s cizími údaji (§178), vzbuzení důvodné obavy (197a), výtržnictví (§202), pomluva (§206), poškozování cizích práv (§209), týrání svěřené osoby (§215), týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě (§215a), vražda (§219), úmyslné ublížení na zdraví (§221), úmyslná těžká újma na zdraví (§222), účast na sebevraždě (§230), omezování osobní svobody (§231), zbavení osobní svobody (§232), vydírání (§235), útisk (§237), porušování domovní svobody (§238), úmyslné porušení tajemství dopravovaných zpráv (§239), úmyslné prozrazení nebo využití tajemství dopravovaných zpráv (§240), znásilnění (§241), poškození a zneužití záznamu na nosiči informací (§257a)⁸⁰.

I přes skutečnost, že existovala velmi široká možnost trestního postihu pachatele, existovala i přes to jednání, která nešla podle trestního zákona přímo sankcionovat jako například obtěžování oběti častým telefonováním, zasíláním SMS či emailů⁸¹, což lze vnímat jako nedostatečné, jelikož právě takové obtěžování za pomoci SMS zpráv je pro stalkera v mnohých případech charakteristickým.

Samozřejmě bylo dříve možné poskytovat též ochranu na základě soukromoprávního předpisu, konkrétně bych zmínila tedy § 11 občanského zákoníku⁸², podle kterého má fyzická osoba právo na ochranu své osobnosti, zejména života a zdraví, občanské cti a lidské důstojnosti, jakož i soukromí svého jména a projevů osobní povahy a s ním související § 13 téhož zákona, na základě kterého se šlo domáhat, aby bylo upuštěno od neoprávněných zásahů do práva na ochranu osobnosti, aby byly odstraněny následky těchto zásahů a aby bylo žalovanému dáno přiměřené zadostiučinění. Domnívám se však, že v některých závažnějších případech stalkingu mohl tento způsob ochrany oběti před nebezpečnými útoky do života a soukromí být zcela nedostatečným.

Vzhledem k výše uvedenému lze ocenit zavedení skutkové podstaty nebezpečného pronásledování do trestního zákoníku, které s sebou ovšem přineslo i

---

⁸⁰ VÁLKOVÁ, Helena. Česká podoba stalkingu podle § 354 v širších než jen trestněprávních souvislostech. *Trestněprávní revue*. 2009(9), s. 260 - 261.

⁸¹ GRIVNA, Tomáš; MĚSÍČKOVÁ, Lenka. *Stalking a jeho právní výklad*, 2009

Dostupný na WWW: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/temata/stalking-a-kyberstalking/135-135>

⁸² Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník ve znění pozdějších předpisů

určité nejasnosti. Jak vyplývá ze Stanoviska odboru bezpečností politiky⁸³, se skutkovou podstatou nebezpečného pronásledování se pojí jisté výkladové a metodické potíže. Těmto problematičtým aspektům se budu věnovat v dalších kapitolách této diplomové práce.

3.2. Subsidiarita trestní represe

Podstatou subsidiarity trestní represe, jakožto jedné ze základních zásad trestního práva, je vnímání trestního práva jako nejzazšího prostředku ochrany, který se má uplatnit až v případě, kdy se ostatní možnosti ochrany ukážou nedostatečně účinné⁸⁴. Znamená to tedy, že pokud dochází k nějakému protiprávnímu jednání, má nejprve přijít v úvahu postih dle jiných právních odvětví (nejčastěji uvažujeme o správním či občanském právu) a až jako poslední možnost postih dle práva trestního⁸⁵.

Tato zásada je i explicitně vyjádřena v § 12 odst. 2 TZ, který říká, že trestní odpovědnost pachatele a trestněprávní důsledky s ní spojené lze uplatňovat jen v případech společensky škodlivých, ve kterých nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu.

V souvislosti s touto zásadou bych se proto ráda podívala na konkrétní možnosti postihu pachatele pronásledování dle jiných právních předpisů. Uvádí se, že z pohledu správního práva přichází v úvahu užití tzv. přestupků proti občanskému soužití, tedy konkrétně § 49 odst. 2 písm. a) zákona č. 200/1990 Sb., o

---

⁸³ Stanovisko odboru bezpečností politiky Ministerstva vnitra k některým problémům spojeným s výkladem skutkové podstaty nebezpečného pronásledování z března 2010, které je přílohou č. 1 této práce.

⁸⁴ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 4. vyd. Praha: Leges, 2014. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-044-4, s. 33 - 37.

⁸⁵ Pro komplexní pojetí zásady subsidiarity bych zmínila nálezy Ústavního soudu ze dne 23. 3. 2004, sp. zn. I.ÚS 4/04, který říká, že „*Trestní právo a trestněprávní kvalifikaci určitého jednání, které má soukromoprávní základ, jako trestného činu je třeba považovat za ultima ratio, tedy za krajní právní prostředek, který má význam především celospolečenský, tj. z hlediska ochrany základních společenských hodnot. V zásadě však nemůže sloužit jako prostředek nahrazující ochranu práv a právních zájmů jednotlivce v oblasti soukromoprávních vztahů, kde závisí především na individuální aktivitě jednotlivce, aby střežil svá práva, jimž má soudní moc poskytovat ochranu. Je však nepřijatelné, aby tuto ochranu aktivně přebíraly orgány činné v trestním řízení, jejichž úkolem je ochrana převážně celospolečenských hodnot, nikoli přímo konkrétních subjektivních práv jednotlivce, jež svou povahou spočívají v soukromoprávní sféře. Ústavní soud k tomu dodává, že je v právním státě nepřijatelné, aby prostředky trestní represe sloužily k uspokojování subjektivních práv soukromoprávní povahy, nejsou-li vedle toho splněny všechny prostředky vzniku trestněprávní odpovědnosti, resp. nejsou-li tyto předpoklady zcela nepochybnitelně zjištěny.*“

přestupcích ve znění pozdějších předpisů. Písmeno a) ve druhém odstavci představuje úmyslné narušení občanského soužití vyhrožováním újmou na zdraví. Domnívám se však, že nemůžeme považovat tento přestupek za zcela ekvivalentní s trestným činem nebezpečného pronásledování, jehož podstata spočívá v dlouhodobém pronásledování, které může být činěno mimo jiné i výhrůžkami ublížením na zdraví a musí být způsobilé vyvolat důvodnou obavu, kdežto přestupek směřuje k pouhému vyhrožování, proto bych se přiklonila spíše k trestnému činu nebezpečného vyhrožování dle § 353 TZ, nebo také vydírání dle § 175 odst. 1 TZ jako uvádí komentář k přestupkovému zákonu⁸⁶. Sankce za naplnění skutkové podstaty tohoto přestupku je pokuta až do výše 20 000 Kč a možnost vyslovení zákazu pobytu.

Dále bych z hlediska veřejnoprávní roviny doplnila výklad o možnosti, které poskytuje zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky ve znění pozdějších předpisů (dále jen „PolZ“). Válková ve svém článku uvádí, že oprávnění Policie ČR, resp. správné užívání práv a povinností vyplývající z tohoto zákona by měly přispívat ke značné ochraně oběti před stalkerem⁸⁷. Ke stalkingu se vztahuje povinnost zajistit ochranu života, zdraví, svobody a majetku (§ 10 PolZ), oprávnění zajistit osobu, která svým jednáním bezprostředně ohrožuje svůj život, život nebo zdraví jiných osob anebo majetek (§26 odst. 1 PolZ)⁸⁸, oprávnění odebrat zbraň agresivní osobě (§ 35 odst. 1 PolZ), oprávnění použít donucovací prostředky k ochraně bezpečnosti své osoby, jiné osoby, nebo majetku anebo k ochraně veřejného pořádku (§ 53 odst. 1 PolZ)⁸⁹.

Dále zmíněný zákon upravuje v hlavě VII institut vykázání, u kterého je taxativně určený okruh povinností vykázané osoby mezi které patří povinnost zdržet se styku nebo navazování kontaktu s ohroženou osobou, dále opustit prostor vymezený policistou a zdržet se vstupu do tohoto prostoru a vydat policistovi

---

⁸⁶ JEMELKA, Luboš. *Zákon o přestupcích a přestupkové řízení: komentář*. Vyd. 2. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-501-5, s. 293.

⁸⁷ VÁLKOVÁ, Helena. Česká podoba stalkingu podle § 354 v širších než jen trestněprávních souvislostech. *Trestněprávní revue*. 2009(9), s. 262-263.

⁸⁸ Dle Vangeliho se jedná o jeden z významných institutů k ochraně ohrožené osoby, který umožňuje zajistit osobu, která byla přistižena policistou, nebo jinou osobou při páchání přestupku nebo jiného správního deliktu a současně je zde konkrétními důvody podložená obava, že bude v protiprávním jednání pokračovat, nebo se bude svým jednáním snažit zmařit objasnění tohoto deliktu.

⁸⁹ VÁLKOVÁ, Helena. Česká podoba stalkingu podle § 354 v širších než jen trestněprávních souvislostech. *Trestněprávní revue*. 2009(9), s. 262-263.

všechny klíče od společného obydlí. U stalkingu se jeví jako nejdůležitější povinnost zdržet se styku a nenavazovat kontakty, kterou se dle komentáře rozumí nejen kontakty fyzické (čekat v okolí obydlí ohrožené osoby, či kontakt v zaměstnání), ale i kontakty po telefonu, SMS, e-maily apod.⁹⁰

Dále bych zmínila, že pokud by na daný případ bylo nahlíženo spíše jako na porušení soukromoprávních norem, jako na zásah do osobnostních práv dle zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník ve znění pozdějších předpisů⁹¹, pak má člověk, jehož osobnostní právo bylo dotčeno právo se domáhat, aby bylo upuštěno od neoprávněného zásahu do takového práva, nebo aby byl odstraněn následek neoprávněného zásahu a taktéž má právo se domáhat poskytnutí přiměřeného zadostiučinění⁹².

Pro okamžitou ochranu ohrožené osoby před pronásledovatelem by v takovém případě připadalo v úvahu nařízení předběžného opatření, jakožto možnosti, kterou poskytuje občanské právo procesní v § 74 a násl. zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád ve znění pozdějších předpisů. Dle § 76 odst. 1 písm. e) zmíněného zákona lze uložit, aby pachatel něco vykonal, něčeho se zdržel nebo něco snášel. V případě nebezpečného pronásledování uvažujeme především o zdržení se styku či kontaktu s navrhovatelem.

Je třeba však zdůraznit myšlenku, že i přes to, že je zásada subsidiarity trestní represe v trestním právu klíčová, nelze se zdráhat užití trestněprávních norem pro účinný postih pachatele. V případě nedostatečného vyhodnocení případu a tím i potenciálních hrozeb může dojít k tragickým následkům u obětí pronásledování.

3.3. Skutková podstata trestného činu nebezpečného pronásledování

Skutková podstata trestného činu nebezpečného pronásledování je zařazena v hlavě X. mezi trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných do podskupiny

---

⁹⁰ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2014. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-543-5, s. 184 - 185.

⁹¹ Základním ustanovením tohoto zákona vztahující se k ochraně osobnosti je § 81, kde je ve druhém odstavci uveden demonstrativní výčet chráněných hodnot, kterými jsou život a důstojnost člověka, jeho zdraví a právo žít v příznivém životním prostředí, jeho vážnost, čest, soukromí a jeho projevy osobní povahy.

⁹² DVORÁK, Jan, Jiří ŠVESTKA a Michaela ZUKLÍNOVÁ. *Občanské právo hmotné*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013. ISBN 978-80-7478-326-5, s. 260.

trestných činů narušujících soužití lidí pod ustanovení § 354 TZ. Někteří autoři vyslovují názor, že takové zařazení není příliš zdařilé a přiklonili by se spíše k zařazení mezi trestné činy proti právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství. Existují i odlišné názory, které ani současné zařazení nepovažují za zcela nelogické⁹³ například vzhledem k objektu tohoto trestného činu (k objektu dále v textu).

Dle Jelínka skutkovou podstatu chápeme jako „*právní formu vyjadřující typové znaky trestného činu uvedené v trestním zákoně nebo také souhrn objektivních a subjektivních znaků (resp. skupin znaků, složek), které určují jednotlivé druhy trestných činů a odlišují je navzájem*“⁹⁴.

Základní skutková podstata, tj. vyjádření typických znaků daného trestného činu, zní u trestného činu nebezpečného pronásledování následujícím způsobem:

1) Kdo jiného dlouhodobě pronásleduje tím, že

- a) vyhrožuje ublížením na zdraví nebo jinou újmu jemu nebo jeho osobám blízkým,
- b) vyhledává jeho osobní blízkost nebo jej sleduje,
- c) vytrvale jej prostřednictvím prostředků elektronických komunikací, písemně nebo jinak kontaktuje,
- d) omezuje jej v jeho obvyklém způsobu života, nebo
- e) zneužije jeho osobních údajů za účelem získání osobního nebo jiného kontaktu,

a toto jednání je způsobilé vzbudit v něm důvodnou obavu o jeho život nebo zdraví nebo o život a zdraví osob jemu blízkých, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti.

Nebezpečné pronásledování podle §354 TZ je tzv. přečinem, neboť trestní sazba činí u základní (ale i kvalifikované skutkové podstaty) nejvýše 3 roky.

Pro úplnost zmíním, že přečiny jsou definovány v § 14 TZ jako všechny nedbalostní trestné činy a ty úmyslné trestné činy, na které zákon stanoví trest

---

⁹³ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-428-5, s. 3293

⁹⁴ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 4. vyd. Praha: Leges, 2014. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-044-4, s. 162.

odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let. Zločiny jsou pak všechny trestné činy, které nejsou přečinem.

3.3.1. Pachatel trestného činu

Trestní zákoník sice v § 22 odst. 1 definuje pachatele trestného činu jako toho, kdo svým jednáním naplnil znaky skutkové podstaty trestného činu nebo jeho pokusu či přípravy, je-li trestná, ovšem tato definice se dle Jelínka zdá být nedostatečnou, proto ve své knize definuje pachatele v obecném slova smyslu jako osobu (fyzickou nebo právnickou), která spáchala trestný čin. Ve speciálním slova smyslu je pachatelem trestného činu trestněodpovědná osoba. Trestněodpovědnou osobu pak navíc definuje jako osobu fyzickou, která bezprostředně spáchala trestný čin, anebo i osoba právnická⁹⁵.

Některé, resp. většina trestných činů může být spáchána kýmkoliv, pak se hovoří o obecných trestných činech. Není třeba zřejmě více rozvádět, že pachatelem může být pouze ten, kdo splňuje zákonné požadavky, tedy být fyzická osoba, která je v době spáchání trestného činu přičetná a dovršila patnáctý rok věku, případně také naplňovat určité zvláštní znaky (např. u speciálního či konkrétního) subjektu⁹⁶. Pokud by se jednalo o mladistvého pachatele⁹⁷, pak musíme zahrnout požadavek rozumové a mravní vyspělosti.

Pokud bychom tuto teorii aplikovali na trestný čin nebezpečného pronásledování, tak z dikce zákona plyne, že pachatelem může být kterákoliv fyzická osoba. Pachatelem nemůže však být osoba právnická, jelikož v § 7 zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim v platném znění, je taxativní výčet trestných činů mezi které nebezpečné

---

⁹⁵ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 4. vyd. Praha: Leges, 2014. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-044-4, s. 200.

⁹⁶ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 4. vyd. Praha: Leges, 2014. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-044-4, s. 201 – 202.

⁹⁷ Definici mladistvého nalezneme v zákoně č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů v § 2 odst. 1 písm c) jako osobu, která v době spáchání provinění dovršila patnáctý rok a nepřekročila osmnáctý rok svého věku.

pronásledování zařazeno není, ovšem Šámal v komentáři uvádí, že tento trestný čin by měl dle jeho názoru být do výčtu zahrnut⁹⁸.

Na závěr bych k pachatelům nebezpečného pronásledování uvedla některé konkrétní hmatatelné údaje vyplývající ze statistických ročenek kriminality Ministerstva spravedlnosti⁹⁹. Ze statistické ročenky za rok 2014 vyplývá, že ze 175 stíhaných osob bylo pouze 8 žen a ani jeden pachatel nebyl mladistvý. Co se týče obžalovaných osob, bylo mezi nimi dále jen 6 žen. Většina obžalovaných (51) byla ve věku 30-39 let a dalších 40 bylo ve věku 40-49 let. Odsouzených osob pak bylo v celé České republice nakonec 212 a drtivá většina z nich byli muži ve věku 30-39 let.

3.3.2. Subjektivní stránka

Subjektivní stránka trestného činu představuje soubor znaků, které charakterizují psychiku pachatele ve vztahu k trestnému činu¹⁰⁰. Obligatorním prvkem subjektivní stránky je zavinění, přičemž se v nauce trestního práva rozlišují dvě formě zavinění a to úmysl (přímý, nepřímý) a nedbalost (vědomá, nevědomá). Mluví se o proto tzv. bipartici zavinění v českém právním řádu, přičemž jiná forma není dle Jelínka z hlediska teorie možná¹⁰¹.

U přečinu nebezpečného pronásledování je charakteristický úmysl, resp. úmysl přímý (*dolus directus*), kdy pachatel věděl, že způsobem uvedeným v trestním zákoně poruší nebo ohrozí zájem chráněný takovým zákonem nebo alespoň věděl, že může porušit či ohrozit zájem chráněný trestním zákonem, a chtěl takové porušení nebo ohrožení způsobit¹⁰².

Komentář k trestnímu zákoníku uvádí i výjimečný případ, kdy lze uvažovat o úmyslu nepřímém, jehož podstata tkví v tom, že pachatel věděl, že svým jednáním může způsobit porušení nebo ohrožení zájmu chráněného trestním zákonem, a pro

---

⁹⁸ Šámal, P. a kol.: *Trestní odpovědnost právnických osob: komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2012.. ISBN 978-80-7400-116-1, s. 155.

⁹⁹ Dostupné na WWW: <http://cslav.justice.cz/InfoData/statisticke-rocenky.html>

¹⁰⁰ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 4. vyd. Praha: Leges, 2014. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-044-4, s. 222.

¹⁰¹ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 4. vyd. Praha: Leges, 2014. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-044-4, s. 225.

¹⁰² ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-428-5, s. 221.

případ, že jej způsobí, s tím byl srozuměn, a to když pachatel sleduje a ztrpčuje poškozenému dlouhodobě život, přičemž však jeho hlavním dlouhodobým cílem je únos dítěte. Úmysl pachatele přitom směřuje ke způsobení újmy dané osobě nehledě na to, zda půjde o újmu psychickou nebo fyzickou¹⁰³.

K zavinění ve vztahu ke klasifikaci trestného činu jakožto nebezpečného pronásledování se již také vyjádřil Nejvyšší soud v usnesení sp. zn. 7 Tdo 814/2015 ze dne 15. 7. 2015, kde se říká, že *„je třeba, aby soudy učinili takový závěr o zavinění obviněného, který je pečlivě zdůvodněn konkrétními okolnostmi vztahujícími se k té či oné formě zavinění, zvláště když přichází v úvahu posoudit skutek podle různých ustanovení trestního zákona, která se liší právě jen formou zavinění. Tento požadavek je zvýrazněn tím, že z jednání, která mají znaky trestných činů nebezpečného vyhrožování a nebezpečného pronásledování obvykle vážné poruchy duševního zdraví poškozených nevznikají (dokonce nejsou ani okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby) a jsou spíše výjimečné“*.

3.3.3. Objekt

Pro objekt trestného činu nalezneme v teorii mnoho definic. Můžeme ho chápat jako společenské vztahy, zájmy a hodnoty chráněné trestním zákonem¹⁰⁴, nebo také jako abstraktní duchovní hodnoty společenského řádu, které jsou předmětem ochrany v trestním právu, a nikoli konkrétní předměty vnímatelné smysly¹⁰⁵. Podle stupně obecnosti nauka trestního práva rozlišuje objekt obecný, druhový a individuální.

Obecný objekt je souhrn nejdůležitějších vztahů, zájmů, hodnot, které chrání trestní zákon, kdežto druhový objekt je vyjádřen společnými druhovými rysy individuálních objektů jednotlivých trestních činů. Individuálním objektem je

---

¹⁰³ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-428-5, s. 3299.

¹⁰⁴ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 4. vyd. Praha: Leges, 2014. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-044-4, s. 170 - 171.

¹⁰⁵ NOVOTNÝ, Oto a Tomáš GRIVNA. *Trestní právo hmotné*. 5., jubilejní, zcela přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2007. ISBN 978-80-7357-258-7, s. 149.

chápan jednotlivý zájem, k jehož ochraně to určité ustanovení ve zvláštní části trestního zákoníku směřuje¹⁰⁶.

Jako druhový objekt u trestného činu nebezpečného pronásledování je chápáno bezporuchové mezilidské soužití a individuálním objektem je pak tělesná a duševní integrita pronásledované osoby, osobní svoboda člověka a jeho soukromí¹⁰⁷.

3.3.4. Objektivní stránka

Objektivní stránka trestného činu v teorii představuje způsob spáchání trestného činu a jeho následky¹⁰⁸.

U nebezpečného pronásledování se konkrétně jedná o dlouhodobé pronásledování, které se uskutečňuje taxativně zákonem stanovenými jednáními a zároveň způsobílost takového jednání ke vzbuzení důvodné obavy o život nebo zdraví poškozeného nebo o život a zdraví jemu blízkých osob.

Pro další výklad bych zmínila usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 3 Tdo 1378/2011 – 21 ze dne 9. 11. 2011 ve kterém je vykládán i samotný pojem pronásledování. Dle Nejvyššího soudu postačí, že se pachatel snažil získat přístup k poškozené osobě přes osoby jí blízké. Takové jednání totiž muselo být poškozenou osobou vnímáno jako podobně, ne-li stejně intenzivně, jako snaha pachatele o přímý kontakt s ní.

dlouhodobost nebezpečného pronásledování

Podmínku dlouhodobosti ve skutkové podstatě tohoto trestného činu považuji za nejproblematictější. Určit hranici dlouhodobosti není vždy jednoduché a jednoznačné, protože mezi jednáním nepostižitelným trestním zákoníkem a

---

¹⁰⁶ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 4. vyd. Praha: Leges, 2014. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-044-4, s. 172 - 173.

¹⁰⁷ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-428-5, s. 3293.

¹⁰⁸ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 4. vyd. Praha: Leges, 2014. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-044-4, s. 179.

naopak jednáním, které by již postihováno být mělo, může být velmi neostrá hranice.

Dle Visingera je ovšem požadavek dlouhodobosti a tím i určitého opakování legitimním, jelikož „*společenská nebezpečnost, resp. újma podstatně roste až s délkou stresu či strádání oběti a ojedinělý akt zřejmě u duševně normálně strukturované, neúzkostné osoby nebude způsobilý vyvolat důvodnou obavu o život nebo zdraví*“¹⁰⁹s čímž můžu souhlasit, jen se domnívám, že by takový požadavek mohl být proveden více určitým pojmem přímo v dikci skutkové podstaty pro předejití případným nejasnostem při jejím výkladu.

Dle komentáře se dlouhodobostí rozumí přinejmenším několik vynucených kontaktů nebo pokusů o ně, které zároveň musí být způsobilé v poškozeném vyvolat důvodnou obavu¹¹⁰. Shodný výklad je vyjádřen také v usnesení Nejvyššího soudu sp.zn. 3 Tdo 1594/2015 ze dne 27. 1. 2016, který říká že „*o naplnění znaku dlouhodobě uvedeného ve skutkové podstatě přečinu nebezpečného pronásledování dle § 354 tr. zákoníku může svědčit druh a četnost kontaktu pachatele s poškozenou osobou a závažnost jednotlivých útoků. Dlouhodobostí je u trestného činu nebezpečného pronásledování třeba rozumět přinejmenším několik vynucených kontaktů nebo pokusů o ně, které zároveň musí být způsobilé v poškozeném vyvolat důvodnou obavu. Ojedinělé nebo náhodné projevy, byť jinak nežádoucího chování, tyto požadavky nesplňují. Zpravidla se tedy bude jednat o soustavně, vytrvale, tvrdošijně a systematicky prováděná jednání, vybočující z běžných norem chování, které mohou v některých případech i nebezpečně gradovat*“.

Za největší problém považuji však případy, kdy frekvence určitého jednání dosahuje tak závažné intenzity a je schopno zcela utiskovat svou oběť, ale není prováděno v nijak dlouhodobém horizontu. Domnívám se, že tento problém souvisí i s tím, že se stalking může projevovat značnou variací odlišných forem jednání, která není možná zcela typizovat a určit tak zcela pevně obsah požadavku dlouhodobosti.

---

¹⁰⁹ VISINGER, Radek. Jak postihovat stalking? Zamyšlení nad novou právní úpravou. *Trestněprávní revue*. 2009(11), s. 334.

¹¹⁰ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-428-5, s. 3295.

Podle mého názoru je však zcela jistě třeba dojít k závěru, že se musí jednat o více jednání učiněných pachatelem, což také a contrario potvrzuje Nejvyšší soud v usnesení sp. zn. 11 Tdo 1672/2011 – 18 ze dne 31. 5. 2012¹¹¹.

Naopak považuji za ne zcela zdařilý názor Nejvyššího soudu, který uvádí v usnesení sp. zn. 3 Tdo 1360/2014 ze dne 22. 10. 2014, a to že „*dlouhodobostí je třeba rozumět aktivity pachatele vyvíjené nejméně v řádu několika měsíců. Přitom se musí jednat o soustavně, vytrvale, tvrdošijně a systematicky prováděná jednání vybočující z běžných norem chování, která mohou v některých případech nebezpečně gradovat*“. Toto rozhodnutí nás dle mého názoru opět zavádí do problematické sféry z hlediska pevného požadavku na časový úsek pronásledování, když říká, že aktivity pachatele musí být vyvíjené minimálně v řádech několika měsíců, což jak bylo výše uvedeno, při vysoké intenzitě útoků pachatele může v tak dlouhodobém horizontu, při kterém nebude oběti poskytnuta náležitá ochrana, vést v tragických případech až třeba k jejímu usmrcení.

Ve Stanovisku odboru bezpečností politiky Ministerstva vnitra¹¹² se uvádí, že lze obecně určit jakousi minimální hranici, kdy pronásledování pachatele již dosahuje škodlivosti trestného činu. Hovoří se v něm o kombinaci 8 až 10 útoků v období 4 až 6 týdnů, kdy má pronásledování trvat. Takové vymezení bylo zřejmě inspirováno německými studiemi, které uvádějí, že z klinického hlediska jsou pod stalking zahrnovány jen takové způsoby pronásledování, které představují opakované, trvající nechtěné navazování kontaktů s obětí za použití násilí nebo jiných srovnatelných praktik (vydírání, útisku apod.), přičemž se zde opakováním rozumí více než 10 pokusů o kontakt, trvajícím obdobím pak minimálně doba 4 týdnů¹¹³.

Sami však ve stanovisku uvádí, že tyto ukazatelé vychází z poznatků psychologie a podobných disciplín a nejsou tak pro orgány činné v trestním řízení absolutně závazné.

---

¹¹¹ Říká se v něm, že „*skutek pachatele, který učinil jediný projev podřaditelný pod pojem pronásledování, nelze kvalifikovat podle ustanovení § 354 odst. 1 tr. zákoníku o přečinu nebezpečného pronásledování, neboť tímto jedním jednáním nemůže být naplněn znak dlouhodobosti, jak tato vyžaduje skutková podstata citovaného přečinu*“.

¹¹² Stanovisko je přílohou č. 1 této práce.

¹¹³ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-428-5, s. 3295.

Na závěr k požadavku dlouhodobosti nezbude než uzavřít, že bude zcela nezbytné vycházet tedy z konkrétního případu a jeho individuálních aspektů s přihlédnutím k již získaným poznatkům a primárně správně vyhodnotit situaci policejním orgánem, jelikož jak vyplývá z výše uvedeného, názory na výklad dlouhodobosti, se mohou lišit.

způsobilost vzbudit důvodnou obavu

Pro porozumění požadavku vzbuzení důvodné obavy se Nejvyšší soud přiklonil k výkladu tohoto pojmu v souladu s dřívějším výkladem k §197a trestního zákona z roku 1961, kdy v usnesení sp. zn. 3 Tdo 1360/2014 ze dne 22. 10. 2014 uvedl, že „*důvodnou obavou se zde rozumí obava objektivně způsobilá vyvolat vyšší stupeň úzkosti nebo jiného tísnivého pocitu ze zla, kterým je na poškozeného působeno. Musí být tedy pečlivě hodnoceno, zda v důsledku konkrétního jednání je vznik důvodné obavy reálný. Od nebezpečného vyhrožování podle § 354 tr. zákoníku nebo nebezpečného pronásledování podle § 354 tr. zákoníku je třeba odlišit projevy, při kterých sice bylo použito např. silných slov či jiných aktů, ale ve skutečnosti o nic závažnějšího nešlo*“.

Šámal uvádí, že za důvodnou obavu o svůj život a své zdraví nebo zdraví osob blízkých je třeba považovat nejen obavu o zdraví fyzické, ale také obavu ze způsobení psychických poruch. Musí jít obecně o takovou obavu, která je objektivně způsobilá vyvolat vyšší stupeň strachu či úzkosti ze způsobení fyzické či psychické újmy oběti, přičemž však není nutné, aby takový pocit v oběti skutečně vyvolala. Dále uvádí, že důvodná obava o svůj život je bezpochyby dána např. tehdy, bude-li osobě vyhrožováno se střelnou zbraní v ruce¹¹⁴.

Výše uvedený názor byl potvrzen i usnesením Nejvyššího soudu sp. zn. 8 Tdo 1084/2014 ze dne 30. 10. 2014, který uvádí, že „*spáchání přečinu nebezpečného pronásledování podle § 354 odst. 1 tr. zákoníku není podmíněno tím, že život nebo zdraví poškozeného, případně jemu blízkých osob, jsou reálně ohroženy v tom smyslu, že pachatel hodlá poškozeného nebo jemu blízké osoby*

---

¹¹⁴ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-428-5, s. 3298-3299.

fyzicky napadnout, zranit či dokonce usmrtit. Podstatou uvedeného přečinu není to, že pachatel skutečně chce poškozeného nebo jemu blízké osoby fyzicky napadnout, zranit či usmrtit, ale to, že pouze chce, aby z toho měl poškozený strach“.

Dále se Nejvyšší soud vyjadřuje i k intenzitě nebezpečného pronásledování tak, že obtěžování osoby formou zasílání různých písemností a drobných darů samo o sobě nenaplnuje znak nebezpečného pronásledování obsažený ve skutkové podstatě přečinu nebezpečného pronásledování, byť by šlo o činnost trvající po delší dobu. Popsané jednání musí být totiž svou podstatou také nebezpečné v tom smyslu, aby bylo v jiném způsobitelné zbudit důvodnou obavu o jeho život, zdraví nebo o život a zdraví osob jemu blízkých¹¹⁵.

Lze tedy shrnout, že zásadní pro posouzení důvodné obavy je úmysl pachatele dosáhnout svým jednáním toho, aby měl poškozený z takového jednání strach, nikoliv samotný úmysl pachatele své oběti skutečně ublížit.

výhrůžka ublížením na zdraví nebo jinou újmou

Dle odborníků by výklad toho, co je třeba rozumět výhrůžkou, neměl činit zásadní problémy. Výhrůžka musí být vždy protiprávní, tj. provedená nedovoleným způsobem a prostředky a vážně míněná tj. nesmí jít o žert.¹¹⁶

Výhrůžka se v případě nebezpečného pronásledování musí vztahovat na ublížení na zdraví nebo jinou újmu oběti nebo na osoby jí blízké. Co se týče obsahu hrozby, dle Visingera zákonodárce „*záměrně volí širší rozsah předmětu hrozby - ta se bude týkat ublížení na zdraví, a minoria ad maius smrti, dále majetku, ale rovněž rodinného soužití, pokud se dotčeným osobám opravdu jeví*“¹¹⁷.

V usnesení sp. zn. 8 Tdo 1084/2014 ze dne 30. 10. 2014 Nejvyšší soud dále konkretizuje, že „*výhrůžkou je třeba rozumět takové protiprávní (nedovolené) jednání, které je objektivně způsobitelné vzbudit důvodnou obavu, aniž je ovšem nutné takovou důvodnou obavu u poškozeného skutečně vyvolat. Obsah výhrůžky je zde konkretizován ublížením na zdraví nebo jinou újmou. Zákonný znak spočívající ve*

¹¹⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 4. 2014, sp. zn. 3 Tdo 435/2014.

¹¹⁶ VÁLKOVÁ, Helena. Česká podoba stalkingu podle § 354 v širších než jen trestněprávních souvislostech. *Trestněprávní revue*. 2009(9), s. 261.

¹¹⁷ VISINGER, Radek. Jak postihovat stalking? Zamyšlení nad novou právní úpravou. *Trestněprávní revue*. 2009(11), s. 334.

výhružce jinou újmou může zahrnovat různé způsoby vyhrožování, protože není zákonem blíže definován. Jinou újmou je např. narušení sexuální integrity, rodinného soužití, způsobení škody na majetku, na odborné pověsti apod. Jiná újma musí být hodnocena jednat s přihlédnutím k ublížení na zdraví, které je zde alternativně uvedeno (měla by být z hlediska závažnosti srovnatelná), a jednak ke konkrétním okolnostem případu s přihlédnutím i k tomu, jak subjektivně pociťuje újmu ten, jemuž je vyhrožováno. Záleží vždy na konkrétních okolnostech případu vyhrožování ublížením na zdraví nebo jinou újmou, zejména na tom, jaká byla povaha a nebezpečnost výhružek, jak se pachatel při výhružkách choval, jaké byly jeho fyzické, duševní i osobnostní charakteristiky, jak jimi byl zasažen poškozený a jeho širší okolí apod. Výhrůžka musí být provedená nedovoleným způsobem a prostředky, musí být vážně míněná (nesmí jít o žert) a musí být zaměřena, jak již bylo uvedeno na ublížení na zdraví nebo způsobení jiné újmy. Taková výhrůžka může směřovat buď přímo proti poškozenému, nebo může být vyhrožováno osobám jemu blízkým, čímž je pronásledován poškozený, neboť se u něj vyvolává strach o zdraví a bezpečí takových blízkých osob“.

Dále je dle Nejvyššího soudu¹¹⁸ třeba vzít v potaz i okolnosti, za kterých bylo výhrůžky užito. Pokud pachatel hrozí fyzickou likvidací, musí být také objektivně zjištěno, že se zřetelem ke konkrétní situaci a k osobě pachatele takové vyjádření skutečně odůvodňuje vznik obavy o život a zdraví poškozené.

Dokonce se ani nevyžaduje, aby ten, jemuž je vyhrožováno, byl přítomen. Stačí, když je výhrůžka adresována poškozenému takovým způsobem, že si je pachatel vědom toho, že se poškozený o ní dozví, např. prostřednictvím další osoby, telefonicky, dopisem apod.¹¹⁹

Trestní právo nám udává, co se rozumí pojmem ublížení na zdraví. Jedná se o takový stav záležející v poruše zdraví nebo jiném onemocnění, který porušením normálních tělesných nebo duševních funkcí znesnadňuje, nikoli jen po krátkou dobu, obvyklý způsob života poškozeného a který vyžaduje lékařské ošetření¹²⁰.

---

¹¹⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. 9. 2011., sp. zn. 8 Tdo 1082/2011.

¹¹⁹ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-428-5, s. 3296.

¹²⁰ § 122 odst. 1 TZ

Dále je pro účely výkladu tohoto jednání potřeba uvést, že trestní zákoník obsahuje také definici osoby blízké (§125 TZ), kterou se rozumí příbuzný v pokolení přímém, osvojitel, osvojenec, sourozenec, manžel a partner; jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném se pokládají za osoby sobě navzájem blízké tehdy, kdyby újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá důvodně pocítovala jako újmu vlastní.

vyhledávání osobní blízkosti nebo sledování obětí

Co se týče výkladu tohoto jednání, zdá se mi být trefně shrnut Nejvyšším soudem, který uvádí, že „Vyhledávání osobní blízkosti a sledování poškozeného je třeba vykládat v širokém slova smyslu, neboť jedině tak lze naplnit záměr zákonodárce účinně ochránit jedince před závažnými útoky do jeho soukromí. Pod tento pojem je proto třeba zahrnout nejrůznější způsoby slídění, obtěžování, dotírání, "doprovázení", "pozorování" (např. denní čekání před domem, "doprovod" při cestě do zaměstnání a nazpátek domů, na nákupech, tzv. "noční hlídky" před bytem poškozeného, pozorování dalekohledem apod.), které mohou být též objektivně způsobily vzbudit požadovanou důvodnou obavu. Ani v tomto případě však není relevantní, zda je u poškozeného důvodná obava skutečně vyvolána či zda zůstane pouze u odůvodněné možnosti ji vyvolat“¹²¹.

vytrvalý kontakt prostřednictvím prostředků elektronických komunikací, písemně nebo jinak

V dnešní době do této kategorie bude spadat značné množství rozdílných způsobů kontaktů, jako je například opakované zasílání nevyžádaných e-mailových zpráv (často s vulgárním a/nebo agresivním obsahem), zahlcování elektronické pošty spamy, záměrná distribuce počítačových virů, opakované vzkazy, nevyžádané volání jak na mobilní telefon, tak na pevnou linku a tradiční písemné formy komunikace, jakými jsou dopisy, pohlednice, lístky apod.¹²². Dle Šámala si lze

¹²¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 2014, sp. zn. 8 Tdo 1084/2014

¹²² ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-428-5, s. 3296-3297.

představit i opakované zasílání nevyžádaných pozorností a dárků (bonboniér, alkoholu, šperků i jiných dárků), kontakty zprostředkované třetí osobou, která se bude snažit předat vzkazy, informace, dárky a podobně¹²³.

omezování v obvyklém způsobu života

Za omezování v obvyklém způsobu života je třeba považovat takové omezení dosavadního života poškozeného, ke kterému dojde proti jeho vůli nežádoucími zásahy pachatele do sféry jeho osobního, rodinného, ale i profesního života. Může jít i o omezení v rovině zájmové, kulturní sportovní apod. Rozhodující přitom bude i v těchto souvislostech vždy hledisko subjektivně pocíťované újmy poškozeného, byť určitým způsobem objektivizované, nikoli tedy hodnocení podle jakéhosi „zprůměrovaného“ obvyklého způsobu života¹²⁴.

Jako příklad, na který může závěr Nejvyššího soudu směřovat, si lze představit odlišení „běžných lidí“ a celebrit, u kterých se předpokládá vyšší míra odolnosti. Vychází se z toho, že jsou více zvyklí na jakési zásahy do svého života od svých fanoušků, či novinářů, než lidé, kteří takovou pozorností neoplývají, tudíž ta míra dokazování pro naplnění tohoto způsobu jednání bude v tom kterém případě odlišná.

zneužívání jeho osobních údajů za účelem získání osobního nebo jiného kontaktu

Pro přesné definování tohoto jednání je třeba odkázat na zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů ve znění pozdějších předpisů, který v § 4 písm. a) vykládá, co je osobní údaj. Je jím rozuměna jakákoliv informace týkající se určeného nebo určitelného subjektu údajů. Subjekt údajů se považuje za určený nebo určitelný, jestliže lze subjekt údajů přímo či nepřímo identifikovat zejména na základě čísla, kódu nebo jednoho či více prvků, specifických pro jeho fyzickou, fyziologickou, psychickou, ekonomickou, kulturní nebo sociální identitu.

---

¹²³ Tamtéž.

¹²⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 2014, sp. zn. 8 Tdo 1084/2014

Nezbytné je zmínit, že dle Šámala smyslem není postihnout pouhé zneužití osobních údajů, ale takové zneužití, jehož účelem je získání osobního nebo jiného kontaktu s obětí a přitom není rozhodující, zda ke kontaktu skutečně dojde a o jaký druh kontaktu pachatel usiluje, tj. např. zda mu půjde výhradně o osobní setkání a/nebo rovněž či dokonce „pouze“ o zasílání obtěžujících dáreků nebo služeb, popř. o jiné aktivity¹²⁵.

3.3.5. Kvalifikovaná skutková podstata

Kvalifikovaná skutková podstata je tvořena znaky základní skutkové podstaty a nějakým dalším znakem, který typizuje vyšší stupeň závažnosti (škodlivosti, nebezpečnosti) činů jím charakterizovaných pro společnost¹²⁶.

Kvalifikovaná skutková podstata trestného činu nebezpečného pronásledování zní následovně:

Odnětím svobody na šest měsíců až tři roky bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1¹²⁷

- a) vůči dítěti nebo těhotné ženě,
- b) se zbraní, nebo
- c) nejméně se dvěma osobami.

Dle výkladového ustanovení §126 TZ se dítětem rozumí osoba mladší osmnácti let, pokud trestní zákon nestanoví jinak. Legální definici těhotné ženy trestní zákoník neposkytuje, ale můžeme analogicky vycházet z výkladu např.

---

¹²⁵ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-428-5, s. 3298.

¹²⁶ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 4. vyd. Praha: Leges, 2014. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-044-4, s. 166 - 167.

¹²⁷ 1) Kdo jiného dlouhodobě pronásleduje tím, že

- a) vyhrožuje ublížením na zdraví nebo jinou újmu jemu nebo jeho osobám blízkým,
  - b) vyhledává jeho osobní blízkost nebo jej sleduje,
  - c) vytrvale jej prostřednictvím prostředků elektronických komunikací, písemně nebo jinak kontaktuje,
  - d) omezuje jej v jeho obvyklém způsobu života, nebo
  - e) zneužije jeho osobních údajů za účelem získání osobního nebo jiného kontaktu,
- a toto jednání je způsobilé vzbudit v něm důvodnou obavu o jeho život nebo zdraví nebo o živo a zdraví osob jemu blízkých, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti.

k trestným činům proti těhotenství ženy, kdy těhotnou je žena v období od nidace do začátku porodu, neboť těhotenství je stav počínající uhnízděním oplodněného vajíčka v děložní sliznici (nidace) v těle matky až do počátku porodu. Plod přechází v živého člověka právě tímto okamžikem¹²⁸.

Co se týče těhotné ženy, tak existuje soudní rozhodnutí, které osvětluje jejich specifické postavení tak, že „pokud jde o objektivní stránku přečinu nebezpečného pronásledování podle § 354 odst. 1 tr. zákoníku, může být ve vztahu k těhotné ženě naplněna výrazně snadněji, než by tomu bylo u jiných osob. Zásah do soukromí v důsledku pronásledování u ní nepochybně snadněji vyvolají obavy o její těhotenství a o život nenarozeného dítěte, což může nepříznivě ovlivnit její psychický stav“¹²⁹. Obdobně se k tomu přistupuje i u dítěte, zvláště pak mladšího patnácti let, u kterého naplnění objektivní stránky trestného činu může být výrazně snadnější, než by tomu bylo u dospělého (např. vyhrožování a urputné domáhání se kontaktu s třináctiletou dívkou v ní vyvolá zpravidla pocity ohrožení a důvodnou obavu o svou bezpečnost dříve, než se tak stane u pětatřicetiletého dospělého muže)¹³⁰.

Pokud je trestný čin spáchán se zbraní, rozumí se tím takový trestný čin, při kterém pachatel nebo s jeho vědomím některý ze spolupachatelů užije zbraně k útoku, k překonání nebo zamezení odporu anebo jestliže ji k tomu účelu má u sebe; zbraní se tu rozumí, pokud z jednotlivého ustanovení zákona nevyplývá něco jiného, cokoli, čím je možno učinit útok proti tělu důraznějším¹³¹. Dle Šámala se zbraní rozumí nejen zbraň v technickém slova smyslu (např. střelná zbraň, sečná zbraň atd.), ale jakýkoliv předmět způsobilý způsobit zranění. Dle konkrétních okolností se může jednat o tyč, klacek, ale i motorové vozidlo, pokud jím pachatel najíždí na jinou osobu¹³².

Naplněním znaku kvalifikované skutkové podstaty pod § 354 odst. 2 písm. c) TZ „nejméně se dvěma osobami“ znamená, že spolu s pachatelem se na jednání

---

¹²⁸ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-428-5, s. 1634.

¹²⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 6. 11. 2013, sp. zn. 3 Tdo 1169/2013

¹³⁰ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-428-5, s. 3300.

¹³¹ § 118 TZ.

¹³² ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-428-5, s. 1303.

účastní ještě nejméně dvě další osoby. Dle komentáře k trestnímu zákoníku tyto osoby nemusí být při jednání současně přítomny. Může jít o spolupachatelství (§23 TZ) nebo o některou z forem účastenství s výjimkou návodu. Zásadně postačuje součinnost dalších osob, aniž by tyto osoby musely o své součinnosti s pachatelem navzájem vědět a aniž by i mezi jejich vzájemnou součinností musela být jistá organizovanost, projevující se například v dělbě práce. Pachatel, jemuž je tato zvlášť přitěžující okolnost přičítána, však o součinnosti s nimi ve smyslu § 17 písm. b) TZ vědět musí¹³³.

Dále se dle komentáře nevyžaduje, aby tyto osoby účastníci se na trestném činu pachatele byly trestně odpovědné, ani se nevyžaduje, aby šlo o organizovanou skupinu¹³⁴.

3.4. Souběh s dalšími trestnými činy

Souběhem (konkurencí) nazýváme skutečnost, kdy pachatel spáchal dva nebo více trestných činů dříve, než byl pro některý z nich odsouzen, tedy dříve, než byl za takový vyhlášen odsuzující rozsudek soudem prvního stupně, nebo dříve než byl obviněnému doručen trestní příkaz¹³⁵. Pro určení souběhu trestných činů je vždy nezbytné určení skutku, resp. zda se v daném případě jedná o jeden či více skutků.

Legální definice skutku neexistuje, jeho definice je však stanovena teorií, jakožto určitá událost ve vnějším světě záležející v jednání člověka, který může mít znaky jednoho trestného činu, dvou i více trestných činů (jednočinný souběh), anebo nemusí vykazovat znaky žádného trestného činu¹³⁶.

Pro analýzu souběhu trestných činů je především nezbytné dané jednání vyhodnotit z pohledu existence jednoho jediného skutku, či zda je tam skutků více, což v praxi znamená, že je třeba jednání pachatele rozložit na dílčí jednotky, tedy skutky a pak každý ze skutků podřadit pod předmětné skutkové podstaty trestního zákoníku. Pokud by bylo více trestných činů spácháno jedním skutkem, hovoříme o

---

¹³³ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-428-5, s. 3300.

¹³⁴ Tamtéž.

¹³⁵ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 4. vyd. Praha: Leges, 2014. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-044-4, s. 340.

¹³⁶ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 4. vyd. Praha: Leges, 2014. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-044-4, s. 343 - 344.

souběhu jednočinném, naopak bylo-li více trestných činů spácháno více skutky, jedná se o vícečinný souběh.

Klíčové pro určení, který trestný čin může být spáchán s trestným činem jiným v jednočinném souběhu, je taktéž zohlednění tzv. důvodů vylučujících jednočinný souběh. Teorie mezi ně řadí specialitu, subsidiaritu, faktickou konzumpci, pokračování v trestném činu, trestný čin hromadný, trestný čin trvajících, trestný čin opilství podle § 360 TZ¹³⁷.

Dle Visingera v případě trestného činu nebezpečného pronásledování bude možné pachatele stíhat paralelně např. pro trestné činy omezování osobní svobody (§171 TZ), porušování domovní svobody (§178 TZ), porušení tajemství dopravovaných zpráv (§182 TZ), poškození cizí věci (§228 TZ), výtržnictví (§ 358 TZ), týrání zvířat (§ 302 TZ) a další¹³⁸. Šámal mezi další případy uvádí též souběh s trestným činem maření výkonu úředního rozhodnutí (§ 337 odst. 2 TZ), pokud by bylo pachateli uloženo vykázání a ten jej maří. Další trestný čin přicházející dle mého názoru v úvahu je pomluva, jelikož § 184 TZ cílí na odlišný objekt ochrany, kterým je čest, dobrá pověst, vážnost člověka¹³⁹ a nejsou též naplněny předpoklady pro důvody vylučující jednočinný souběh.

Oproti tomu však souběh s trestným činem nebezpečného vyhrožování se zdá být poněkud více diskutabilní. Visinger uvádí, že přečin nebezpečného pronásledování dle § 354 odst. 1 písm. a) TZ faktický konzumuje, a tedy jak je výše uvedeno, se souběh vylučuje se skutkovou podstatou nebezpečného vyhrožování podle § 353 TZ¹⁴⁰. Domnívám se, že Šámal tento názor zřejmě také nevyklučuje, když říká, že souběh s trestným činem nebezpečného vyhrožování není vyloučen, a to zejména pokud by šlo o formy jednání uvedené pod písmeny b), c), d) a e) v odstavci 1 ustanovení § 354 TZ¹⁴¹, ovšem explicitně neříká, že dle § 354 odst. 1 písm. a) TZ je takový souběh vyloučen a slovíčko „zejména“ se zdá být zavádějící,

---

¹³⁷ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 4. vyd. Praha: Leges, 2014. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-044-4, s. 346.

¹³⁸ VISINGER, Radek. Jak postihovat stalking? Zamyšlení nad novou právní úpravou. *Trestněprávní revue*. 2009(11), s. 335.

¹³⁹ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 4. vyd. Praha: Leges, 2014. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-044-4, s. 600.

¹⁴⁰ VISINGER, Radek. Jak postihovat stalking? Zamyšlení nad novou právní úpravou. *Trestněprávní revue*. 2009(11), s. 335.

¹⁴¹ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-428-5, s. 3300-3301.

když ve výčtu jednání jsou uvedena všechna, až právě na písmeno a). Já bych se přiklonila k názoru Visingera o faktické konzumpci a souběh bych v takovém případě považovala za vyloučený.

Nejasný se též jeví vztah k některým trestným činům proti životu a zdraví, proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti a taktéž proti svobodě. Pro srovnání opět Visinger uvádí, že souběh nebude zřejmě ani dobře možný s určitými trestnými činy z hlavy I trestního zákoníku, tedy s trestnými činy proti životu a zdraví jako jsou vražda (§ 140 TZ), těžké ublížení na zdraví (§ 145 TZ), znásilnění (§ 185 TZ), týrání osoby žijící ve společném obydlí (§ 199 odst. 2 TZ) apod.¹⁴² Šámal uvádí, že splnění pachatel při zachování téhož skutku pohružku ublížením na zdraví nebo jiné újmy, bude trestný čin nebezpečného pronásledování podle § 354 TZ zpravidla konzumován závažnějším trestným činem, právě např. vraždy (§ 140 TZ), těžkým ublížením na zdraví (§ 145 TZ), ublížením na zdraví (§ 146 TZ), obecné ohrožení (§ 272 TZ), s výjimkou případů, kdy by bylo třeba zvlášť ještě vyjádřit, že k tomuto činu došlo po nebezpečném pronásledování, které bylo podstatně širší než jen splnění uvedené výhrůžky¹⁴³. Šámal tamtéž dále uvádí, že podobně by to bylo i u trestného činu zbavení osobní svobody (§ 170 TZ), zavlčení (§ 172 TZ), loupež (§ 173 TZ), vydírání (§ 175 TZ), útisk (§ 177 TZ), neoprávněné nakládání s osobními údaji (§ 180 TZ), porušení tajemství dopravovaných zpráv (§ 182 TZ), porušení tajemství listina a jiných dokumentů uchovávaných v soukromí (§ 183 TZ), znásilnění (§ 185 TZ), sexuální nátlak (§ 186 TZ), u nichž také bude trestný čin nebezpečného pronásledování podle § 354 TZ zpravidla konzumován závažnějším poruchovým trestným činem, nebude-li třeba zvláštní povahu nebo závažnost vyjádřit souběhem těchto trestných činů.

3.5. Trestně procesní rovina

3.5.1. Zahájení trestního stíhání se souhlasem poškozeného

---

¹⁴² VISINGER, Radek. Jak postihovat stalking? Zamyšlení nad novou právní úpravou. *Trestněprávní revue*. 2009(11), s. 335.

¹⁴³ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-428-5, s. 3301.

Tím, že došlo k novelizaci v rovině trestního práva hmotného s účinností k 1.1.2010 došlo zároveň i ke změnám v zákoně č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád) ve znění pozdějších předpisů. Ve spojitosti s trestným činem nebezpečného pronásledování považují za klíčové zmínit zařazení mezi výčet trestných činů v § 163 TR, u kterých je zahájení trestního stíhání navázáno na souhlas poškozeného, který by měl jako svědek vůči takovému pachateli právo odepřít výpověď podle § 100 odst. 2 TR. Na základě tohoto ustanovení je svědek oprávněn odepřít výpověď, jestliže by výpovědí způsobil nebezpečí trestního stíhání sobě, svému příbuznému v pokolení přímém, svému sourozenci, osvojiteli, osvojenci, manželu, partneru nebo druhu anebo jiným osobám v poměru rodinném nebo obdobném, jejichž újmu by právem pociťoval jako újmu vlastní. Souhlasu však není třeba v případech uvedených v § 163a TR¹⁴⁴. Lze se domnívat, že u převažujícího typu stalkingu, tedy ex- partner stalkingu, souhlas poškozeného většinou třeba nebude. Pouze pokud by bylo možné takovou osobu zařadit pod „jinou osobu v poměru rodinném nebo obdobném, jejichž újmu by pociťoval jako újmu vlastní“. Komentář k trestnímu řádu uvádí, že „u jiných osob v poměru rodinném nebo obdobném“ musí být zkoumán konkrétní příbuzenský nebo jiný vztah mezi takovými osobami, přičemž nezbytnou podmínkou je, aby újmu jedné z osob právem pociťovala druhá osoba jako újmu vlastní. Může tomu tak být mezi osobami sešvagřenými, snoubenci, bratranci, mezi strýcem a synovcem, mezi osobami vchovanými ve společné domácnosti apod.¹⁴⁵ Dále se v něm zdůrazňuje, že existence takového poměru mezi těmito osobami i důvodnost pociťované újmy je třeba opřít o objektivní skutečnosti, tzn. zpravidla nebude nedostačovat pouhé

144

(1) Souhlasu poškozeného s trestním stíháním pro některý z trestných činů uvedených v § 163 odst. 1 není třeba, pokud

a) byla takovým činem způsobena smrt,

b) poškozený není schopen dát souhlas pro duševní chorobu nebo poruchu, pro kterou byl zbaven způsobilosti k právním úkonům, nebo pro kterou byla jeho způsobilost k právním úkonům omezena,

c) poškozeným je osoba mladší 15 let,

d) z okolností je zřejmé, že souhlas nebyl dán nebo byl vzat zpět v tísní vyvolané výhrůzkami, nátlakem, závislostí nebo podřízeností.

(2) Jestliže se poškozený na výzvu orgánu činného v trestním řízení ihned nevyjádří, zda souhlasí s trestním stíháním podle § 163, tento orgán mu poskytne podle povahy věci k vyjádření přiměřenou lhůtu, nejvýše však 30 dnů. Po marném uplynutí této lhůty již souhlas s trestním stíháním dát nelze. O tom je třeba poškozeného písemně poučit.

¹⁴⁵ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0, s. 1477.

prohlášení takových osob. Navíc uvedený poměr musí existovat v době, kdy by mělo dojít k výslechu takového svědka, bez ohledu na to, zda tento poměr existoval i předtím, tedy v době, kdy došlo k události, o níž má svědek vypovídat¹⁴⁶.

3.5.2. Předběžné opatření

Zásadní změnou, kterou přinesl zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů je zavedení nového institutu do trestního řízení a tím je předběžné opatření. Jelínek uvádí, že předběžná opatření představují „*taxativně vymezený okruh povinností, které lze obviněnému uložit v průběhu trestního řízení, již od zahájení trestního stíhání, nejdéle však do právní moci rozsudku nebo jiného rozhodnutí, kterým řízení končí*“¹⁴⁷. Uvádí se, že jejich hlavním smyslem je ochrana poškozeného a vyvarování se případného rizika spočívajícího v opakování trestné činnosti. V případě nebezpečného pronásledování se lze domnívat, že zásadní bude možnost uložení zákazu styku s poškozeným a osobami jemu blízkými¹⁴⁸. Uložení předběžného opatření je však vázáno na určité zákonné podmínky uvedené v § 88b TŘ. Jelínek tyto podmínky shrnuje do následujících bodů:

- lze je uložit jen obviněnému, tedy musí být již zahájeno trestní stíhání, a to v jakékoliv formě,
- zjištěné skutečnosti nasvědčují tomu, že skutek, pro který bylo zahájeno trestní stíhání, byl spáchán, má všechny znaky trestného činu a že jej spáchal obviněný (důvodnost trestního stíhání),
- existuje důvodná obava, že obviněný bude opakovat trestnou činnost, pro kterou je stíhán, anebo dokoná trestný čin, o který se pokusil nebo který připravoval nebo kterým hrozil,

---

¹⁴⁶ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0, s. 1476.

¹⁴⁷ JELÍNEK, Jirí. Předběžná opatření v trestním řízení. *Bulletin advokacie*. 2013(5), s. 27.

¹⁴⁸ Výčet předběžných opatření, které lze uložit obviněnému se nachází v § 88 TŘ a jsou jimi například: zákaz vstoupit do společného obydlí obývaného s poškozeným a jeho bezprostředního okolí a zdržovat se v takovém obydlí, zákaz zdržovat se na konkrétně vymezeném místě, zákaz držet a přechovávat věci, které mohou sloužit k páčání trestné činnosti aj. Důležité je ovšem mít na paměti, že tento výčet je taxativní, tzn. žádné další předběžné opatření, mimo tento výčet, uložit nelze.

- uložení opatření vyžaduje potřeba ochrany zájmů (zejména života, zdraví, svobody a lidské důstojnosti) poškozeného, který je fyzickou osobou, osob mu blízkých nebo ochrany zájmů společnosti, a
- účelu předběžného opatření nelze dosáhnout jinak.¹⁴⁹

Z důvodové zprávy k vládnímu návrhu zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů lze usoudit, že předběžné opatření má fungovat jako náhrada za vazbu. Vyplývá to například i z formulace obsažené právě v důvodové zprávě, že předběžné opatření „je i v zájmu stíhaného obviněného, který by si mohl svými nežádoucími aktivitami přivodit použití podstatně invazivnějších prostředků vůči sobě, např. uvalení vazby z důvodů § 67 písm. c) platného trestního řádu.“¹⁵⁰

3.5.3. Vazba

Krátce bych se zmínila také o výše zmíněném institutu vazby. Je nezbytné mít na paměti, že vazba je subsidiární prostředek, který by měl být uložen až v případě, že účelu vazby nebude možné dosáhnout jiným opatřením, zejména právě uložením předběžného opatření (§ 67 TŘ). Pachatele trestného činu nebezpečného pronásledování vzhledem výměře trestu odnětí svobody nelze obecně vzít do vazby, což vyplývá z § 68 odst. 2 TŘ. Můžeme však o jejím uložení uvažovat v souvislosti s tzv. kvalifikovanými důvody vazby uvedenými v § 68 odst. 3 TŘ, přičemž z komentáře vyplývá, že postačí i jen jediný takový kvalifikovaný důvod¹⁵¹. Můžeme vzít tedy do vazby pronásledovatele, který uprchl, nebo se skrýval, opakovaně se nedostavil na předvolání a nepodařilo se jej předvést ani jinak zajistit jeho účast při úkonu trestního řízení, je neznámé totožnosti a dostupnými prostředky se ji nepodařilo zjistit, již působil na svědky nebo spoluobviněné nebo jinak mařil objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání, nebo již opakoval trestnou činnost, pro niž je stíhán, nebo v takové trestné činnosti pokračoval, nebo byl za takovou trestnou činnost v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán. Dále máme v § 68 odst. 4 TŘ stanoveno, že výše uvedená omezení v §

¹⁴⁹ JELÍNEK, Jiří. Předběžná opatření v trestním řízení. *Bulletin advokacie*. 2013(5), s. 27 - 28.

¹⁵⁰ Uvedeno v důvodové zprávě v části k bodu 20.

¹⁵¹ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0, s. 771.

68 odst. 2 TR se neužijí, jestliže je dán důvod vazby uvedený v § 67 písm. c) TR¹⁵² a s přihlédnutím k povaze takového trestného činu vyžaduje vzetí do vazby účinná ochrana poškozeného, zejména ochrana jeho života, zdraví nebo jiného obdobného zájmu.

3.5.4 Odklony v trestním řízení

Jako další bod bych se krátce zmínila o použití odklonů v rámci trestního řízení, které vzhledem k trestní sazbě mohou být v souvislosti s nebezpečným pronásledováním, při splnění zákonných podmínek, využity. Odklony nemají legální definici a jejich pojmání je v teorii poměrně nejednotné. Dle Provazníka můžeme nahlížet na podstatu odklonu, buďto jakožto na specifický postup finálního rozhodování v trestním řízení odlišující se od jeho klasického průběhu, nebo jakožto na postup, který se takto odlišuje za účelem naplnění určitých zvláště vymezených funkcí vzhledem ke stranám trestního řízení¹⁵³. Pro zjednodušení se ztotožním s vymezením odklonu dle Jelínka, který je chápe jako alternativu standardního trestního řízení, což znamená, že trestní řízení nedospívá do svého obvyklého konce (do vynesení odsuzujícího rozsudku), nedojde k vyslovení viny, k uložení klasické trestní sankce, ale řízení se od této cesty „odkloní“ a trestní věc se vyřídí jinak, nejčastěji zastavením trestního stíhání¹⁵⁴. Mezi odklony české právo tedy řadí podmíněné zastavení trestního stíhání, narovnání, podmíněné upuštění od podání návrhu na potrestání, řízení o schválení dohody o vině a trestu a odstoupení od trestního stíhání v řízení ve věcech mladistvých¹⁵⁵. Vycházíme-li z údajů ze statistické ročenky pro rok 2014 pro Českou republiku, jsou v ní k trestnému činu nebezpečného pronásledování zmíněny následující odklony - v 6 případech došlo k podmíněnému zastavení trestního stíhání a naopak institutu narovnání nebylo využito vůbec. Dále z ní vyplývá, že dokonce v 17 případech v České republice

---

¹⁵² Tedy důvodná obava, že bude obviněný opakovat trestnou činnost, pro niž je stíhán, dokoná trestný čin, o který se pokusil, nebo vykoná trestný čin, který připravoval nebo kterým hrozil.

¹⁵³ PROVAZNÍK, Jan. Odklony v českém trestním řízení - úvahy před možnou rekodifikací. *Trestněprávní revue*. 2016(4), s. 79.

¹⁵⁴ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní*. 3. aktualiz. a dopl. vyd. podle stavu k 1. 4. 2013 včetně změn vyplývajících ze zákona č. 45/2013 Sb. Praha: Leges, 2013. Student (Leges). ISBN 978-80-87576-44-1, s. 740 - 741.

¹⁵⁵ Tamtéž.

došlo k podmíněnému odložení návrhu na potrestání podle § 179g TŘ, který dle mého s institutem odklonů úzce souvisí¹⁵⁶.

3.5.5. Řízení před samosoudcem, trestní příkaz

Dalším z podstatných procesně právních aspektů je ten, že vzhledem k trestní sazbě, bude dle trestního řádu probíhat řízení před samosoudcem, s čímž souvisí i možnost vydat rozhodnutí v podobě trestního příkazu. Dle § 314e TŘ může samosoudce bez projednání věci v hlavním líčení vydat trestní příkaz, jestliže skutkový stav je spolehlivě prokázán opatřenými důkazy, a to i ve zjednodušeném řízení konaném po zkráceném přípravném řízení. Trestní příkaz je svou povahou odsuzujícím rozsudkem¹⁵⁷. Dle statistické ročenky bylo mimo to v roce 2014 vyřízeno ve zkráceném přípravném řízení celkem 168 případů v rámci celé České republiky.

3.5.6. Odposlech a záznam telekomunikačního provozu

Dále bych zmínila možnost užití odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu¹⁵⁸, který až do novely trestního řádu č. 459/2001 Sb. s účinností k 1. 1. 2012 nebyl možný¹⁵⁹, což bych považovala za značný nedostatek v tehdejší úpravě, který byl naštěstí záhy napraven. Trestní řád v § 88 odst. 5 stanovuje, že bez příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu může orgán činný v trestním řízení nařídít odposlech a záznam telekomunikačního provozu, nebo jej provést i sám, je-li vedeno trestní řízení pro vyjmenované trestné činy, kam spadá právě i nebezpečné pronásledování dle § 354 TZ pokud s tím uživatel odposlouchávané stanice souhlasí. Není pochyb o tom, že tento institut je zásadním zásahem do základního práva upraveného v čl. 13 zákona č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, kterým

---

¹⁵⁶ Podle Šámala se zavedením tohoto institutu pokračuje v trendu využívání odklonů v trestním řízení, který má formu jakéhosi varování, jehož se podezřelému dostává, předtím než jeho případ bude předán soudu k dalšímu trestnímu stíhání, pokud by se nepoučil, nevyhověl uloženým podmínkám, případně se opětovně dopustil protiprávního jednání.

¹⁵⁷ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní*. 3. aktualiz. a dopl. vyd. podle stavu k 1.4.2013 včetně změn vyplývajících ze zákona č. 45/2013 Sb. Praha: Leges, 2013. Student (Leges). ISBN 978-80-87576-44-1, s. 466.

¹⁵⁸ Dle zákona č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích)

¹⁵⁹ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0, s. 1196.

je listovní tajemství a tajemství jiných písemností a záznamů, proto také Jelínek ve své publikaci zdůrazňuje subsidiaritu toto institutu. Měl by se tak užít v případech, kdy není možné získání informací o skutečnostech důležitých pro trestní řízení jiným způsobem¹⁶⁰.

3.6. Ukládání trestu

Soud musí při ukládání trestu přistoupit k uložení takového trestu, který bude odpovídat jak z hlediska druhu trestu, tak jeho výměry, též všem zvláštnostem případu (povaze a konkrétní závažnosti spáchaného činu), dále osobním, rodinným, majetkovým a jiným poměrům pachatele, jeho dosavadnímu způsobu života a možnosti jeho nápravy, jakož i k některým dalším skutečnostem¹⁶¹.

Jak bylo již v práci uvedeno, trestný čin nebezpečného pronásledování je přečinem za který lze uložit trest odnětí svobody až na jeden rok, přičemž trestem odnětí svobody se rozumí dle § 52 odst. 2 TZ nepodmíněný trest odnětí svobody, podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody, podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody s dohledem, nebo také lze uložit zákaz činnosti a u kvalifikované skutkové podstaty lze uložit trest odnětí svobody v rozmezí 6 měsíců až 3 roky. Kromě těchto explicitně určených trestů lze uložit i další druhy alternativních trestů v souladu se zákonem stanovenými pravidly.

Dle mého názoru na základě zákonných pravidel pro ukládání trestů v úvahu též připadá trest domácího vězení, obecně prospěšných prací, peněžitého trestu, zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce, vyhoštění a zákazu pobytu. Tyto tresty dle § 53 TZ lze uložit samostatně, i když trestní zákon na některý trestný čin takový trest nestanoví. Samozřejmě je třeba také zohlednit, že nelze uložit vedle trestu odnětí svobody trest domácího vězení, či trest obecně prospěšných prací a dále je nutné vzít v potaz také ustanovení k jednotlivým druhům trestů v trestním zákoníku. V jednom z těchto ustanovení (§ 55 TZ) je obsažena možnost uložení propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty jestliže

---

¹⁶⁰ JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou: zákon o soudnictví ve věcech mládeže, zákon o výkonu vazby, zákon o výkonu trestu odnětí svobody, advokátní tarif*. Praha: Leges, 2009. Glosátor. ISBN 978-80-87212-22-6, s. 677

¹⁶¹ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 4. vyd. Praha: Leges, 2014. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-044-4, s. 438- 439.

náleží pachateli. Tento trest může soud uložit jako trest samostatný pouze v případě, že tento zákon ve zvláštní části uložení tohoto trestu dovoluje a jestliže vzhledem k povaze spáchaného trestného činu a možnosti nápravy pachatele uložení jiného trestu k dosažení účelu trestu není třeba¹⁶².

Za zmínku stojí i možnost uložení ochranného opatření, což je druh trestněprávní sankce, jejímž účelem je odstranění nebo alespoň snížení nebezpečí dalšího porušení nebo ohrožení zájmů chráněných trestním zákonem, ale také léčba a izolace osob nepřičetných, či zmenšeně přičetných¹⁶³. Domnívám se, že ochranné opatření by bylo ukládáno zejména v případech, kdy by pronásledovatel trpěl duševní poruchou a jeho pobyt na svobodě by byl nebezpečný. Jelikož ze studií vyplývá, že většina pachatelů nebezpečného pronásledování duševní poruchou netrpí, častějším bude tedy dle mého názoru uložení trestu, nikoliv ochranného opatření. S těmito názory koresponduje právě nízký počet uložených ochranných opatření v České republice vyplývající ze statistické ročenky¹⁶⁴. Podle ní bylo za rok 2014 uloženo pouze v 8 případech ochranné opatření a to v kategoriích protitoxikomanické léčby, protialkoholní léčby, ostatní léčby a v 1 případě zabránění věci nebo jiné majetkové hodnoty.

Co se týče nepodmíněného trestu odnětí svobody, tak není pochyb o jeho subsidiární povaze vůči jiným trestům, to znamená, že nepodmíněný trest odnětí svobody přichází v úvahu pouze tehdy, nelze-li ke splnění účelu trestu uložit některý z trestů alternativních umožněných zákonem pro daný trestný čin¹⁶⁵. Tato subsidiarita vyplývá i z §55 odst. 2 TZ, který stanoví, že za trestné činy, u nichž horní hranice trestní sazby odnětí svobody nepřevyšuje pět let, lze uložit nepodmíněný trest odnětí svobody jen za podmínky, že by vzhledem k osobě pachatele uložení jiného trestu zjevně nevedlo k tomu, aby pachatel vedl řádný život. Lze se tudíž domnívat, že v praxi by u nebezpečného pronásledování nejvíce docházelo k podmíněnému odsouzení k trestu odnětí svobody či uložení jiných

---

¹⁶² § 56 TZ.

¹⁶³ ŠÁMAL, Pavel, František PÚRY a Stanislav RIZMAN. *Trestní zákon: komentář*. 6., dopl. a přeprac. vyd. Praha: C.H. Beck, 2004. Komentované zákony (C.H. Beck). ISBN 80-7179-896-7, s. 619.

¹⁶⁴ Dostupné na WWW: <http://cslav.justice.cz/InfoData/statisticke-rocenky.html>

¹⁶⁵ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 4. vyd. Praha: Leges, 2014. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-044-4, s. 402.

alternativních trestů. Tento názor podporují statistické údaje za rok 2014¹⁶⁶, ze kterých vyplývá, že v České republice bylo celkem 325 trestných činů nebezpečného pronásledování, z nichž ve 162 případech byl trest odnětí svobody podmíněně odložen (neuvádí se však, zda to bylo s dohledem či nikoliv) a pouze u 24 případů v celé republice byl pachatel odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody. Za zmínku stojí i to, že další nejpočetnější sankcí je uložení alternativního trestu obecně prospěšných prací a to celkem v 15 případech za uvedený rok.

Dále lze zmínit, že pokud dojde k podmíněnému odsouzení k trestu odnětí svobody či uložení trestu domácího vězení či trestu zákazu pobytu může soud k tomu uložit přiměřená omezení či přiměřené povinnosti, které by zřejmě spočívaly zejména ve zdržení se návštěv nevhodného prostředí a styku s určitými osobami, nebo ve zdržení se zásahů do práv a právem chráněných zájmů druhých osob, nebo také v podrobení se programům psychologického poradenství. Myslím, že v úvahu by v konkrétních případech u nebezpečného pronásledování mohlo připadat i zdržení se požívání alkoholických nápojů nebo jiných návykových látek, pokud by se pachatel v souvislosti s požíváním dopustil trestné činnosti. Jelikož se ale jedná o demonstrativní výčet, může soud uložit i jiná omezení či jinou povinnost, která by mohla pomoci ochraně oběti před pronásledovatelem, který by měl ve zkušební době ideálně vést řádný život.

4. NASTÍNĚNÍ PROBLEMATICKÝCH ASPEKTŮ VZTAHUJÍCÍCH SE K TRESTNÉMU ČINU NEBEZEPEČNÉHO PRONÁSLEDOVÁNÍ A ÚVAHY DE LEGE FERENDA

Dle mého názoru je zásadním problematickým aspektem vztahujícím se k projevům pronásledování vůbec samotné určení, kdy lze takové jednání již klasifikovat jako trestný čin. Toto zásadní břemeno leží na Policii ČR a přístup konkrétního policisty může zásadním způsobem ovlivnit další postup v případě. Domnívám se, že klíčovým pomocným vodítkem pro policejní orgány mohou být metodiky vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů. Co si představit pod pojmem metodika uvádí ve své

---

¹⁶⁶ Dostupné na WWW: <http://cslav.justice.cz/InfoData/statisticke-rocenky.html>

publikaci Musil: „*Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů je systémem tvrzení o kriminalistických charakteristikách jednotlivých druhů trestných činů, o jejich stopách a o vyšetřovacích situacích vytvářejících se při jejich vyšetřování a systémem metod, doporučovaných pro odhalování, vyšetřování a kriminalistickou prevenci trestných činů určitého druhu*“¹⁶⁷. Podle informací získaných od pana plukovníka Adamčíka, vedoucího odboru obecné kriminality Úřadu služby kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidia ČR, metodiku vyšetřování trestného činu nebezpečného pronásledování Policie ČR zpracovanou nemá.

Značný přínos těchto metodik spatřuji především v popsání charakteristických aspektů daných trestných činů a vytvoření komplexní „příručky“ pro postup policejních orgánů. Není sporu o tom, že na policejní orgány je kromě samotné obtížnosti práce (považuji za vhodné zdůraznit, že ten konkrétní policista musí u nebezpečného pronásledování vlastně předvídat, co se může v budoucnu stát a nikoliv pouze vyhodnotit již nastalé) vyvíjen i silný tlak ze strany médií¹⁶⁸, proto se domnívám, že vytvoření metodiky i pro tento trestný čin by mohlo být jen přínosem, obzvláště když je zřejmé, že některé aspekty tohoto trestného činu mohou policejním orgánům přinášet obtíže, což dokazují i slova obsažená ve Stanovisku odboru bezpečnostní politiky¹⁶⁹, kde je výslovně uvedeno, že aplikace této skutkové podstaty určité obtíže přináší.

Čírtková ve zmiňovaném stanovisku Ministerstva vnitra uvádí vodítka, která by měla sloužit policejním orgánům jako pomoc pro posouzení rizika, zda může pronásledovatel napadnout svou oběť a k tomu zdůrazňuje, že postačí být i jeden rizikový faktor, který může v konkrétním případě znamenat ohrožení oběti:

- pronásledovatel zjevně **vyhrožuje oběti ublížením na zdraví nebo usmrcením**
- pronásledovatel se **již dříve pokusil** výhrůžky realizovat
- pronásledovatel **má přehled** o pohybu oběti
- pronásledovatel obtěžoval či ohrožoval oběť již dříve i na **veřejnosti**
- pronásledovatel má střelnou **zbraň**

---

¹⁶⁷ MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. *Kriminalistika*. 2. vyd. Praha : C. H. Beck, 2004. s. 408-409

¹⁶⁸ Jako příklad bych zrovna zmínila již popsaný tragický případ Michaely Maličkové. Ve spoustě mediálních zpráv bylo evidentně zdůrazněno, že se před její tragickou smrtí obracela na policejní orgány a ani tak se jí nedostalo pomoci.

¹⁶⁹ Toto stanovisko je přílohou č. 1 diplomové práce.

- pronásledovatel je umanutě fixovaný na oběť
- pronásledovatel **ignoruje normy a zákony, porušil či nedodržel úřední nařízení či rozhodnutí**
- policii je známo, nebo může z dostupných skutečností dovodit, že pronásledovatel **trpí závažnou duševní poruchou**

Ve stanovisku považuji také zdařilé zpracování okruhů základních otázek, na které by měly být oběti při vyšetřování tázány (str. 4). Spadají sem otázky týkající se konkrétní podoby stalkingu (kdy začal, kdo je pronásledovatel), informace k chování oběti a jejich pokusech zastavit pronásledování (zda a jak sdělila oběť, že si nepřeje kontakty, jaké má důvody k obavě) a poslední okruh tvoří důležité informace o stalkerovi, pokud je znám (jeho emocionální chování, zda zdá rodinu pronásledovatele).

Naopak bych si dovolila říci, že bych nepovažovala za vhodné uvádět, že „u lehčích případech se vstup policie doporučuje, jsou-li přítomny následující projevy pronásledovatele: denně několik obtěžujících telefonátů; 10 a více SMS denně; 3-5 dopisů týdně; odkládání dárků u dveří bytu; několikahodinové postávání před domem oběti, které je zjevné; sledování a oslovování oběti při jejich vycházení z bytu/pracoviště atp.“ Z textu Stanoviska k této části nevyplývá, kolik z těchto bodů má být splněno, či zda mají být splněny dokonce všechny. Naopak se domnívám, že z takové formulace lze dovodit opakem, že pokud tyto projevy nejsou naplněny, nedoporučuje se vstup policie do případu.

K požadavku dlouhodobosti trvání nebezpečného pronásledování jsem problematické aspekty již vyjádřila v části práce věnující se objektivní stránce trestného činu. Dodala bych k tomu už jen to, že někteří odborníci by se přiklonili spíše k přesnému vymezení dlouhodobosti, někteří zase preferují tzv. diagnostickou teorii počátku stalkingu, podle které je rozhodující diagnóza oběti¹⁷⁰. Jak jsem již naznačila, obávám se, že se lze domnívat, že při striktním vymezení dlouhodobosti by mohly následné postupy vést k příliš formalistickým výkladům policejních orgánů a potažmo i soudů. Postupovat naopak pouze na základě diagnózy oběti bych také nepovažovala za správné, jelikož by to bylo dle mého názoru založeno přílišně na subjektivních

---

¹⁷⁰ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forezní psychologie*. 2., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-213-4, s. 224.

aspektech. Nelze proto než dojít k závěru, že je třeba kombinovat obě hlediska, v čemž bych situaci v České republice vyzdvihla. Sice zákonem přesně požadavek dlouhodobosti zakotven není, ovšem v současnosti je již upřesněn odbornou literaturou a dokonce i přibývajícím judikaturou a to se mi zdá být na dobré cestě k odstranění interpretačních nejasností.

Dalším problematickým aspektem, který jsem taktéž nastínila při rozboru skutkové podstaty nebezpečného pronásledování je nezbytnost vyvolání důvodné obavy o život a zdraví, jejíž výklad také není pro praxi zcela jednoznačným. Lze si představit některé typy obětí, které se příliš neobávají o svůj život či zdraví, ovšem pronásledování na nich i tak zanechává nezanedbatelné následky. V tomto případě bych se více přiklonila k vypuštění této podmínky například po vzoru trestního zákoníku Rakouska¹⁷¹. Na základě dostupného překladu zní § 107a trestního zákoníku následujícím způsobem:

(1) Kdo trvale protiprávně pronásleduje osobu (odst. 2), trestá se trestem odnětí svobody až na jeden rok.

(2) Trvale pronásleduje osobu, kdo způsobem, který je schopen přivodit újmu v jejím obvyklém způsobu života, kterou od ní nelze požadovat, pokračuje v pronásledování po delší dobu tím, že

1. vyhledává její osobní blízkost,
2. prostřednictvím telekomunikace nebo za užití jiných komunikačních prostředků ji kontaktuje nebo ji kontaktuje prostřednictvím třetích osob,
3. za užití jejich osobních dat objednává pro ni zboží nebo služby nebo
4. za užití jejich osobních dat nabádá třetí osoby, aby s ní navázaly kontakt.

Pravdou je, že z dostupného překladu by na první pohled mohly vyvstat otázky k formulaci „kterou od ní nelze požadovat“, avšak domnívám se, že cílem této formulace může být zohlednění specifického postavení slavných osobností.

---

¹⁷¹ KRUK, Jiří. *Trestní zákoník Rakouska – Spolkový zákon z 23. 1. 1974, ve znění novely č. 134/2013, stav 1. 1. 2014* [online]. 2. vyd. Praha : C.H. Beck, 2014
Dostupný na WWW: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgrpxe4brga&tocid=nnptembrgrpxe4brga>.

Mohli bychom se inspirovat i německou právní úpravou, ve které je znění § 238 trestního zákoníku Spolkové Republiky Německo dle dostupného překladu¹⁷² upraveno následujícím způsobem:

(1) Kdo jiného neoprávněně pronásleduje tím, že vytrvale

1. vyhledává jeho osobní blízkost

2. s použitím telekomunikačních prostředků nebo jiných prostředků komunikace nebo prostřednictvím třetích osob se pokouší s ním navázat kontakt,

3. se zneužitím jeho osobních dat zadává pro něj objednávky zboží nebo služby nebo nabádá třetího, aby s ním navázaly kontakt,

4. hrozí mu újmou na životě, tělesné integritě, na zdraví nebo svobodě nebo některé z jemu blízkých osob nebo

5. vykonává jiná srovnatelná jednání,

a tím závažně omezuje utváření jeho života, trestá se trestem odnětí svobody až na tři léta nebo peněžitým trestem.

(2) Trest odnětí svobody od tří měsíců do pěti let se uloží, jestliže pachatel vystaví činem oběť, příslušníka oběti nebo nějakou jinou oběti blízkou osobu nebezpečí smrti nebo těžkého poškození zdraví.

(3) Způsobí-li pachatel činem smrt oběti, příslušníka oběti nebo některé jiné osobě blízké oběti, pak je trestem trest odnětí svobody od jednoho roku do deseti let.

(4) V případech odstavce 1 se čin stíhá pouze na návrh, ledaže by úřad povolany k trestnímu stíhání považoval z důvodu zvláštního veřejného zájmu na trestním stíhání úřední zákrok za žádoucí.

Na německé právní úpravě bych ráda vypíchl(a) demonstrativnost uvedených jednání pachatele, což může umožnit pohotovou reakci na různorodost a jakési „zdokonalování“ aktivit, kterých se pronásledovatelé dopouštějí a díky tomu by nebylo případně třeba i četných novelizací zákoníku. Pro německou právní úpravu je také charakteristická vyšší trestní sazba oproti českému právnímu řádu, v čem, jak naznačuje

---

¹⁷² KRUK, Jiří. *Trestní zákoník Spolkové republiky Německo, stav 1. 1. 2014* [online]. 2. vyd. Praha : C.H. Beck, 2014 [cit. 30.3.2015].
Dostupný na WWW: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgrpxe4by&tocid=nnptembrgrpxe4by>.

Horáková, může být česká úprava časem považována za nedostačující¹⁷³. S tímto názorem bych částečně souhlasila, ovšem nelze to zcela jednoznačně srovnávat, vzhledem k odlišnosti jednání, které oba zákoníky postihují. Nelze však nepoukázat na skutečnost, že stejnou trestní sazbou jsou postihovány trestné činy jako například rvačka (§ 158 TZ), pomluva (§ 184 TZ) či zatajení věci (§ 219 TZ), které se dle mého názoru závažností byť i jen z hlediska popsanych dopadů na oběť značně odlišují. Souhlasím však s tím, že případů nebezpečného pronásledování je opravdu velké množství – ze statistických ročenek vyplývá, že od roku 2011 do údajů za rok 2014 bylo každý rok více než 410 případů nebezpečného pronásledování v České republice a je možné uvažovat nad tím, že zvýšení trestní sazby může působit jako prevence, resp. odstrašení pachatele, ale spíše bych si troufla říci, že hlavním podnětem pro navýšení trestní sazby by se mohla stát případná i nadále rostoucí četnost tohoto trestného činu a s tím související i jeho závažnost z hlediska dopadů na oběť.

K úvaze *de lege ferenda* bych ještě zmínila opatření, které mě velmi zaujalo a domnívám se, že může být v některých případech velmi funkční a to je tzv. cílený rozhovor zakotvený v některých zahraničních právních řádech. Čírtková k němu uvádí, že jeho podstata spočívá v získání informací o stalkerovi a tím i o hrozbách, které pronásledovatel představuje, také ale zároveň tento rozhovor představuje přímou výzvu k ukončení nežádoucí činnosti¹⁷⁴. Za nejzásadnější považuji skutečnost, že podmínkou jeho užití není zahájení trestního řízení v dané věci. Dle Čírkové odborné prameny uvádí dokonce 80% účinnost tohoto opatření.

---

¹⁷³ HORÁKOVÁ, Monika. Stalking - první zkušenosti. *Trestněprávní revue*. 2012(10), s. 221.

¹⁷⁴ ČÍRTKOVÁ, Ludmila a Eva ROMANCOVOVÁ. Některé problémy spojené s aplikací trestného činu nebezpečné pronásledování. *Kriminalistický sborník*. 2010(2), s. 38.

ZÁVĚR

Primárním cílem této diplomové práce bylo co nejkompexněji zhodnotit skutkovou podstatu trestného činu nebezpečného pronásledování dle § 354 TZ a s tím bezprostředně souvisejícího fenoménu stalkingu.

V dnešní době sociálních sítí, kde lidé sdílejí až příliš informací, počet obětí pronásledování rapidně stoupá a proto se domnívám, že je více než nutné si uvědomit, že projevy stalkingu nelze brát na lehkou váhu jak samotnými oběťmi nežádoucího jednání, tak i policejními orgány, na které se tyto osoby primárně obrací.

Dle mého názoru je stěžejní otázkou spojenou s trestným činem nebezpečného pronásledování to, zda vůbec dojde ke správnému vyhodnocení jednání pronásledovatele, tedy k určení, je-li jeho jednání trestným činem. Toto vyhodnocení zpravidla leží na bedrech policejnímu orgánu, který by měl správně interpretovat zákon a postupovat v souladu se stanovenými postupy. Představme si v praxi posuzování neostré hranice mezi ex-partner stalkingem a „běžnými“ dohady po rozchodu, což je, nutno uznat, nelehký úkol.

Domnívám se, že za současných podmínek záleží poměrně ve velké míře na úvaze konkrétního policisty, který buď může ke škodě oběti přejít ke klasickým řekněme až třeba formalistickým postupům, nebo může pak zvažovat vynaložení většího nasazení pro poskytnutí pomoci pronásledované osobě. V některých případech tak může dojít k tomu, že oběti nebezpečného pronásledování mohou nabývat pocit, že policie jejich případ zlehčuje nebo že mu nevěnuje dostatečnou pozornost a že jej odbyvají. Oběti se také pak mohou domnívat, že mají případ začít řešit, až když se opravdu něco závažného stane, což ale ve skutečnosti může být pozdě. Domnívám se proto, že by mohlo být ku prospěchu vytvoření metodiky vyšetřování pro trestný čin nebezpečného pronásledování, který by byl komplexní příručkou pro orgány činné v trestním řízení.

Ráda bych také vyzdvihla skutečnost, že v České republice dochází rok od roku k nárůstu odborných publikací věnující se trestnému činu nebezpečného pronásledování a potažmo stalkingu. Publikace mohou sloužit k dotváření interpretace skutkové podstaty nebezpečného pronásledování, získávání psychologických poznatků k pronásledování či sloužit jako základ, na kterých by mohla třeba být již zmíněná závazná metodika postavena.

I když považuji za velký přínos vytvoření samostatné skutkové podstaty postihující pronásledovatele, která do roku 2010 neexistovala, nelze neupozornit na některé aplikační problémy jako je vymezení pojmů dlouhodobosti či podmínky vyvolání důvodné obavy, kterým se věnuji v podrobněji v příslušných kapitolách této práce.

Dle mého názoru není také příliš zdařilý taxativní výčet konkrétních jednání ve skutkové podstatě, který se jeví neflexibilní v případě vzniku nových podob aktivit stalkerů a u kterého by tím pádem byla nutná pouze novelizace zákoníku.

Mám za to, že jsem naplnila cíl stanovený v úvodu této diplomové práce, kdy jsem se za pomoci odborné literatury (včetně komparace jednotlivých názorů odborníků) a judikatury, především Nejvyššího soudu, poskytla ucelený pohled na problematiku nebezpečného pronásledování včetně stalkingu. Ve čtvrté kapitole jsem taktéž nastínila některé aspekty ze zahraničních právních úprav, kterými by se Česká republika mohla inspirovat a některé návrhy na případné změny související s touto skutkovou podstatou.

POUŽITÁ LITERATURA

Tuzemská a zahraniční literatura

- ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. 2., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-213-4.
- ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Moderní psychologie pro právníky: [domácí násilí, stalking, predikce násilí]*. Praha: Grada, 2008. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-2207-8.
- ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Policejní psychologie*. 2., rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2015. ISBN 978-80-7380-581-4.
- ČÍRTKOVÁ, Ludmila a Petra VITOUŠOVÁ. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů: příručka pro pomáhající profese*. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-2014-2.
- DAVIS, Keith E., Irene Hanson FRIEZE a Roland D. MAIURO. *Stalking: perspectives on victims and perpetrators*. New York: Springer Pub., 2002.
- DVOŘÁK, Jan, Jiří ŠVESTKA a Michaela ZUKLÍNOVÁ. *Občanské právo hmotné*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2013. ISBN 978-80-7478-326-5.
- GŘIVNA, Tomáš, Miroslav SCHEINOST a Ivana ZOUBKOVÁ. *Kriminologie*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-614-3.
- GŘIVNA, Tomáš. *Zákon o obětech trestných činů: komentář*. Praha: C.H. Beck, 2014. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-513-8.
- JELÍNEK, Jiří a Tomáš GŘIVNA. *Poškozený a oběť trestného činu z trestněprávního a kriminologického pohledu*. Praha: Leges, 2012. Teoretik. ISBN 978-80-87576-39-7.
- JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 4. vyd. Praha: Leges, 2014. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-044-4.
- JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo procesní*. 3. aktualiz. a dopl. vyd. podle stavu k 1.4.2013 včetně změn vyplývajících ze zákona č. 45/2013 Sb. Praha: Leges, 2013. Student (Leges). ISBN 978-80-87576-44-1.
- JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou: zákon o soudnictví ve věcech mládeže, zákon o výkonu vazby, zákon o výkonu trestu odnětí svobody, advokátní tarif*. Praha: Leges, 2009. Glosátor. ISBN 978-80-87212-22-6.

- JEMELKA, Luboš. *Zákon o přestupcích a přestupkové řízení: komentář*. Vyd. 2. V Praze: C.H. Beck, 2013. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-501-5.
- MELOY, J. Reid. *The psychology of stalking: clinical and forensic perspectives*. San Diego: Academic Press, c1998. ISBN 0124905609.
- MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika*. 2., přeprac. a dopl. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2004. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 80-7179-878-9.
- NOVOTNÝ, Oto a Tomáš GŘIVNA. *Trestní právo hmotné*. 5., jubilejní, zcela přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2007. ISBN 978-80-7357-258-7.
- PINALS, Debra A. *Stalking: psychiatric perspectives and practical approaches*. New York: Oxford University Press, 2007.
- ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář*. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0.
- ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2012. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-428-5.
- Šámal, P. a kol.: *Trestní odpovědnost právnických osob: komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2012.. ISBN 978-80-7400-116-1.
- ŠÁMAL, Pavel, František PÚRY a Stanislav RIZMAN. *Trestní zákon: komentář*. 6., dopl. a přeprac. vyd. Praha: C.H. Beck, 2004. Komentované zákony (C.H. Beck). ISBN 80-7179-896-7.
- ŠVESTKA, J.; SPÁČIL, J.; ŠKÁROVÁ, M.; HULMÁK, M., *Občanský zákoník I. § 1–459. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008, Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-108-6.
- VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. 2. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2014. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-543-5.

Odborné články

- BEDNÁŘ, Miroslav. Stalking - nebezpečné pronásledování. *Právní rozhledy*. 2014(20).
- ČÍRTKOVÁ, Ludmila a Eva ROMANCOVOVÁ. Některé problémy spojené s aplikací trestného činu nebezpečné pronásledování. *Kriminalistický sborník*. 2010(2).

- ČÍRTKOVÁ, Ludmila. Psychologické poznatky k nebezpečnosti pronásledování (stalking). *Kriminalistika*. 2004(4).
- DRESSING, H.; MAUL-BACKER H.; GASS P. Posuzování stalkingu s kriminalistického a psychiatrického hlediska. *Trestněprávní revue*. 2007(10).
- HORÁKOVÁ, Monika. Stalking - první zkušenosti. *Trestněprávní revue*. 2012(10).
- IMRÍŠKOVÁ, Romana a Zuzana PODANÁ. Prevalence a charakteristiky stalkingu v České republice: výsledky viktimologického výzkumu. *Trestněprávní revue*. 2014(4).
- JELÍNEK, Jiří. Předběžná opatření v trestním řízení. *Bulletin advokacie*. 2013(5).
- PROVAZNÍK, Jan. Odklony v českém trestním řízení - úvahy před možnou rekodifikací. *Trestněprávní revue*. 2016(4).
- VÁLKOVÁ, Helena. Česká podoba stalkingu podle § 354 v širších než jen trestněprávních souvislostech. *Trestněprávní revue*. 2009(9).
- VÁLKOVÁ, H.; GRIVNA, T. Nový zákon o obětech trestných činů a jeho význam pro aplikační praxi. *Trestněprávní revue*. 2013(4).
- VISINGER, Radek. Jak postihovat stalking? Zamyšlení nad novou právní úpravou. *Trestněprávní revue*. 2009(11).

Právní předpisy

- Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů (zákon o obětech trestných činů)
- Zákon č. 88/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

- Zákon č. 218/2003 Sb., zákon o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim

Zahraniční právní předpisy

- KRUK, Jiří. *Trestní zákoník Spolkové republiky Německo, stav 1. 1. 2014* [online]. 2. vyd. Praha : C.H. Beck, 2014 [cit. 30.3.2015]. Dostupný na <https://www.beck-online.cz/bo/documentview.seam?documentId=nnptembrgrpxe4by&tocid=nnptembrgrpxe4by>.
- KRUK, Jiří. *Trestní zákoník Rakouska – Spolkový zákon z 23. 1. 1974, ve znění novely č. 134/2013, stav 1. 1. 2014* [online]. 2. vyd. Praha : C.H. Beck, 2014. Dostupný na: <https://www.beck-online.cz/bo/documentview.seam?documentId=nnptembrgrpxe4brga&tocid=nnptembrgrpxe4brga>

Soudní rozhodnutí

- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 8. 9. 2011., sp. zn. 8 Tdo 1082/2011
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 9. 11. 2011, sp. zn. 3 Tdo 1378/2011 – 21
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 5. 2012, sp. zn. 11 Tdo 1672/2011 – 18
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 6. 11. 2013, sp. zn. 3 Tdo 1169/2013
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 9. 4. 2014, sp. zn. 3 Tdo 435/2014
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. 10. 2014, sp. zn. 3 Tdo 1360/2014
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 30. 10. 2014, sp. zn. 8 Tdo 1084/2014
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 15. 7. 2015, sp. zn. 7 Tdo 814/2015
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 1. 2016, sp. zn. 3 Tdo 1594/2015

Elektronické zdroje

- GŘIVNA, Tomáš; MĚSÍČKOVÁ, Lenka. *Stalking a jeho právní výklad*, 2009
Dostupný na WWW: <https://www.e-bezpeci.cz/index.php/temata/stalking-a-kyberstalking/135-135>
- HENDRYCH, Dušan. *Právní slovník* [online]. 3., podstatně rozš. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2009. Beckovy odborné slovníky. ISBN 978-80-7400-059-1
Dostupný na WWW: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembqhfwp64zrguxg4zlcmv5hazldnzs64dsn5xgc43mmvsg65tbnuq>
- MULLEN, P.E.; PATHE, M.; PURCELL, R. et al. *Study of stalkers*. American Journal of Psychiatry. 1999(156).
Dostupné na WWW: <http://ajp.psychiatryonline.org/doi/pdf/10.1176/ajp.156.8.1244>
- Statistické ročenky kriminality
Dostupné na WWW: <http://cslav.justice.cz/InfoData/statisticke-rocenky.html>
- FRYDECKÁ, Lucie; BENEŠOVÁ, Jana. *Nebezpečné pronásledování*, 2008
Dostupné na WWW: <https://www.bkb.cz/pomoc-obetem/trestne-ciny/nebezpecne-pronasledovani/>
- FRYDECKÁ, Lucie; BENEŠOVÁ, Jana. *Zkusila všechno, ale stejně jí zabil*, 2007
Dostupné na WWW: <https://www.bkb.cz/aktuality/n111-z-tisku-proboha-at-uz-mi-da-pokoj/>
- NOVINKY.CZ. Muž ubil dívku před vchodem do domu a pak se udal, 2007
Dostupné na WWW: <https://www.novinky.cz/krimi/119064-muz-ubil-divku-pred-vchodem-domu-pak-se-udal.html>

Ostatní

- Stanovisko odboru bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra k některým problémům spojeným s výkladem skutkové podstaty nebezpečné pronásledování z března 2010 (Příloha č. 1)

NÁZEV DIPLOMOVÉ PRÁCE V ANGLICKÉM JAZYCE

The crime of dangerous stalking under s. 354 of the Criminal Code

ABSTRAKT

Tato diplomová práce se zabývá trestným činem nebezpečného pronásledování podle § 354 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku ve znění pozdějších předpisů, ale také fenoménem zvaným stalking, který je s touto skutkovou podstatou bezprostředně spjat.

V úvodu této práce je nastíněn vztah těchto pojmů - nebezpečného pronásledování a stalkingu a dále je pak práce členěna do 3 větších celků - prvním celkem je stalking z psychologického pohledu, dalším pak právní úprava nebezpečného pronásledování v českém právním řádu a v poslední části jsou nastíněny určité problematické aspekty související s tímto trestným činem a úvahy de lege ferenda.

První celek je uveden stručným popisem historie fenoménu stalkingu, včetně zmínění prvotních impulzů pro zavedení tzv. antistalkingové legislativy. Dále je značná část práce věnována pachatelům pronásledování a to především typologiím pachatelů, které byly za dobu zkoumání tohoto jevu vytvořeny a charakteristickým rysům pro jednotlivé typy pronásledovatelů. Další klíčová část se věnuje obětem pronásledování jak z pohledu psychologického, tak z pohledu právního v kontextu zákona o obětech trestných činů a také v kontextu trestního řádu z hlediska práv poškozeného.

Další část práce se zaměřuje na skutkovou podstatu nebezpečného pronásledování, kde jsou nejdříve nastíněny možnosti postihu stalkingu před zavedením této skutkové podstaty do trestního zákoníku a pak jsou analyzovány jednotlivé aspekty skutkové podstaty i z pohledu rozhodovací praxe Nejvyššího soudu. Nechybí ani trestněprocesní aspekty související s nebezpečným pronásledováním a ani pár slov k trestání pachatelů a souběhu s dalšími trestnými činy.

Poslední klíčová část je věnována problematickým aspektům, které souvisí s aplikací skutkové podstaty nebezpečného pronásledování včetně nastínění nelehké úlohy Policie ČR a také návrhům de lege ferenda včetně stručného srovnání s vybranými zahraničními úpravami.

ABSTRACT

This thesis deals with the crime of dangerous stalking under s. 354 of the Criminal Code and also with the phenomenon called stalking, which is directly linked with the merits.

In introduction of the thesis is described a relationships between the concepts – crime of dangerous stalking and stalking. The thesis is composed of three large chapters – first chapter is focused on stalking from psychological viewpoint, another chapter deals with a legislation of the crime of dangerous stalking in the Czech Republic and in the last part are outlined the problematic aspects related to this crime and reasoning *de lege ferenda*.

First chapter starts with a short description of history of stalking and includes mentioning of the first cases for introduction the antistalking legislation. Than a significant part of thesis deals with perpetrators of stalking, especially with the types of perpetrators, which were been created over the whole period of time and characteristics for each type of perpetrator. Another key part deals with victims of stalking from the psychological view and also from legal context of Victims of Crime Act, and also from context of Criminal Procedure Code from the viewpoint of the rights of the victims.

Another part focuses on merits of dangerous stalking, where are mentioned the options of sanctioning of stalking before the implementation the merits to the Criminal Code and then are analyzed the individual aspects of merits from the view of case law of Supreme Court. There are also stated the criminal procedure aspects related to the dangerous stalking and few words about punishing the perpetrators and concurrence with other crimes.

The last key part deals with problematic aspects, which are related to dangerous stalking such as police procedures of the application of the law, and also proposals *de lege ferenda* including a short comparison with selected foreign legislation.

SEZNAM KLÍČOVÝCH SLOV

trestný čin nebezpečného pronásledování, stalking, trestný čin, pachatel nebezpečného pronásledování, oběť nebezpečného pronásledování, trestní právo

KEY WORDS

crime of dangerous stalking, stalking, crime, offender of dangerous stalking, victim of dangerous stalking, criminal law

PŘÍLOHY

Příloha č. 1

Stanovisko odboru bezpečnostní politiky k některým problémům spojeným s výkladem skutkové podstaty nebezpečného pronásledování z března 2010.